

Františka Slavatová a doba její.

Napsal Alois Hrudíčka.

O úpadku stavu rolnického a jeho záchraně.

Napsal Rudolf Vrba.

Katechismus střídmosti a zdrženlivosti.

Vzdělal František Perútka.
S proslovem od Josefa Šústala.

V BRNĚ 1902.

V kommissi u Karla Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze.

Tiskem benediktinské knihtiskárny v Brně.

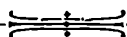
Bibliotéka poučná a zábavná

vydávaná

„Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje“.

Veškerých Dědictvím vydaných spisů č. 49. na rok 1902.

Františka Slavatová
a doba její.

Napsal Alois Hrudička.

O úpadku stavu rolnického
a jeho záchraně.

Napsal Rudolf Vrba.

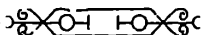

Katechismus
střídmosti a zdrženlivosti.

Vzdělal František Derůtka.

S proslovem od Josefa Šústala.

V BRNĚ 1902.

V kommissi u Karla Winikra v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze.

Katechismus

střídmosti a zdrženlivosti.

Dle J. Neumanna vzdělal a upravil

František Perútka,

k. a. konsistorní rada.

S proslovem,

ježž sepsal

Josef Šústal,

cvičný učitel při paedagogiu v Brně.

V BRNĚ 1902.

Nákladem »Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje«.

Tiskem benediktinské knihtiskárny.

PŘEDMLUVA.

Napsal

Josef Šústal,

cvičný učitel při paedagogiu v Brně.

I.

Proč vydáváme knihu tuto.

»Hněvu Božího popuzuje, mysl odcizuje, k chlípnosti rozněcuje, statek rozptyluje, k vzteklosti a sváru vzbuzuje — hřích opilství.«

Prísloví Šalomounova.

»Alkohol vyžaduje více obětí, než mor, hlad a válka.«

Gladston.

Dotýkáme se knihou touto těžké rány na těle národa našeho — opilství. Bůh obmyslil národ náš mnohými vzácnými vlastnostmi. Povahu jeho hyzdí však i vlastnosti zlé. Z dobrých vlastností byla ode dávna za ctnost našich předků považována střídmost. I největší nepřátelé národa našeho, ač bedlivěji vyhledávali jeho nectnosti nežli ctnosti, dávali to svědectví národu našemu, že je střídmy a zdrženlivý.

Bohužel, v době přítomné již výrok tento pravdou není. Ba s lítostí velikou pozorujeme, že více a více vzmáhá se v národu našem nestřídmost — opilství. Tedy místo ctnosti nectnost, místo střídmosti opilství! A navyká tu národ náš neřesti nejhorší, hříchu nejohybnějšímu, z čehož opět neřesti se rodí. O opilství čteme: Opilství zbavuje člověka rozumu. — Opilství zabíjí lásku. — Opilství ničí jednotlivce, rodiny, národy. — Opilství zabíjí duši i tělo. — Opilství otroky činí!

Strašné následky opilství nutí lidstvo zase jednou vážně rozjímati o tomto moru doby nové! I ty, čtenáři, ledaco již o tom jsi slyšel a četl. A věru, jest již nejvýše na čase, abychom i my z netečnosti se probrali a nabyli jasného vědomí o nebezpečí, jež národu i jednotlivcům z alkoholismu hrozí. Učiňme tak, jako lidé rozmyslní. Správnou bude, abychom nejdříve vyslechli lidí učených, co oni o opilství a lihových nápojích soudí.

Učení lidé dokázali: Co v opojných nápojích pijeme, jest jed. — Jest lež, že opojné nápoje sílí, živí a hřejí. Vždy a vždy jen škodí. — Opojný nápoj seslabuje tělo, až je zničí, zabije. — Opojný nápoj seslabuje duši, zatemňuje rozum člověka a svádějí ho k hříchu, zločinu. Skoro 60 trestanců ze sta spáchalo zlý čin v opilství a následkem opilství. Ba vyzkoumalo se, že některé zločiny (těžké poranění, usmrcení, nebezpečné hrozby) staly se v sobotu, v neděli a v pondělí, kdy se nejvíce pije. — Dokázáno jest, že třetina všech duševně nemocných (v blázninách) onemocněla z nemírného požívání lihočin. — Rovněž dokázáno jest, že asi polovice všech slabomyslných, blbých, choromyslných, mravně zvrhlých a pijáků, pochází od rodičů pijáků!

To dokázali lidé učení na základě bedlivého pozorování. Ale i ty, milý čtenáři, máš oči a dobře vše kolem sebe pozoruješ. Kolik jsi sám hříchů a bídy viděl z opilství! Jen vzpomínej! Pomohu ti.

Hle, jako vrabci přikrčily se děti na cestu. Je jich pět, šest. Jest právě po dešti. Kolejemi ženou se o překot malé potůčky dešťové vody. Děti zastavují je kaménky, hrázemi, dřívky — co právě je jim po ruce. Smích, radostné výkřiky ozývají se z té živé hromádky na cestě. Tu vyskočil jakýs kudrnatý chlapec a chytře oběma nožkama zastavil potůček, jenž slabou hrázkou se provalil.

„Honem, děvčata, sem hráz! sem hráz!“ křičel. Pozdvihne hlavu a vidí po cestě potácejícího se opilce.

„Mařo!“ zavolal, „Mařko, váš tatíček jdou opilý!“

Děvčátko zdvihne rychle hlavu, podívá se — tatíček!

Jako, když mráz zadýchá. Všecka radost v očích pohasla. Líčka pobledla. Jakýsi stín je pokryl. Smutně sklopila hlavinku, ještě níže v jakémisi zmateném strachu přikrčila se k cestě a dřívkem bláto propichovala. Pak rychle vstala, odhodila dřívko a zajikavým hláskem zašeptla: „Už nebudu si hráti.“ Stáhla si šáteček na oči a rychle utíkala domů. Všechna radost v ní umřela a bázeň, hanba, stud, cit čehos hnusného chvěl se jí v srdéčku.

Tatíček jsou opilý

Statný jonák. Pěkná dívčica.

Už jsou jako svoji. Právě dnes měli první ohlášku.

„Pěkně jim to bude svědčit“, pokukují po nich ostatní z dědiny.

Stojí pod oknem a ona přes okno chýlí se k němu. Mnoho nemluví. Už jsou plni příštích starostí. Jak on si to všechno zařídí. Tatíček jsou dobrý hospodář. To každý říká. A on už všecko ví a umí jako tatíček. A ještě lépe si všechno povede. Vždyť je mlád!

Ach, jaká ona bude hospodyně! Bude všude, doma, na dvoře, ve stodole, na poli. A od rána do večera. Všechno musí projítí těmato jejíma rukama. Všechno přehází, přerovná, upraví sama. Především sama sobě bude věřiti.

„No, tak už půjdu!“

„A nebuď tam dlouho“, domlouvá mu starostlivě, už jako hospodyně. „A nepij mnoho. Víš, jaký jsi divoký!“

„Ale, co to! Kdyby se neloučil kamarád Josef na vojnu, ani bych k muzice nešel. Už mne to ani netěší.“

„Tak s Bohem!“

„S Bohem!“ a dívala se za ním, až jí ve tmě zmizel.

„Bože, ať jenom něco nevyvede,“ zasteskla si dívčina. „U nich prý všichni pijí.“

— — — — —
V noci ji probudili.

„Ježíš, Marja! Tvůj Janek pobil Hastíkového“, třásla se její maměnka. „Ani vzkřísit ho nemohou.“

— — — — —
Ráno krčila se v humně za plotem a dívala se, jak jejího Janka vedou četníci. Hastíkového

už nevzkřísili. Krčila se, tiskla hlavu k plotu a vzlykala. Vždyť on zabil člověka! A zabil i jejich štěstí. Ať si soud světský řekne cokoliv, ať lidé svědčí, že chlapci byli opilí — zabil člověka.

A proto křečovitě vzlykala a hlavu tiskla do země. Zabil člověka, zabil svou radost, zabil jejich štěstí

* * *

Slunce stálo již vysoko. Hořelo divukrásně na modré bezmračné obloze. Na obloze vše jasno, rozesmáto, na zemi vše veselo. V poli muži, ženy, děti. Požínali, vázali, svázeli Boží úrodu. Na nebi radost, na zemi radost. A on probouzel se na půdě, jako z těžké mdloby. Tělo bolelo, v hrdle pálilo, v hlavě cosi těžce se převalovalo. Namáhal se otevřít oči. Nepodařilo se mu zcela. Pouze jedno víčko s bolestí pozdvihl, druhé zamodralé, napuchlé těžce přikrývalo oko. Pohlédl na střechu, na oprýskaný komín, na seno. Poznal, že leží doma na půdě. A v hlavě, jakoby s třeskotem okno se otevřelo. Vzpomínal a viděl. Vzpomínal, jak předevcírem na večer přiběhla žena ulekaná od žida. Nezaplatí-li dluh do čtrnácti dní, že jim prodá chalupu. Vzpomínal, jak hned na druhý den s býčkem, jež k svatbě nejstaršího syna choval, aby bylo zač potřebného nakoupit, jak s ním do města spěchal, aby se konečně žida zbavil. Vzpomínal, jak býčka prodal a pak jenom na sklénku jedinou do kořalny zaskočil, aby se posilnil. Jak na jednu jedinou sklénku si zaskočil, ale pak i druhou pil a třetí. A pak již

jako v mlhách jen vzpomínal, jak pil, stále pil, jedl a hrál. Jak s cizími lidmi pil a hrál, všecko prohrál, jak do rvačky se s nimi dal a pobit byl. A pak se domů doplížil a tu leží, on, opilec, zahaleč, marnotratník. A za čtrnáct dní žid chalupu prodá, vyžene ho, ženu vyžene, děti vyžene

Žhavá bolest projela mu celým tělem. Zdravé oko vytřeštěně dívalo se do střechy, poraněné křečovitě se chvělo. Hnus, ošklivost cítil sám nad sebou.

„A já vím, co udělám. Všemmu konec!“ rozhodl se.

Vstal a rozhlédl se po půdě. Nikde provazu. Přikročil k otepi slámy, vytáhl z prostředka hrst slámy a kroutil povříslu.

„Tatínku, nač děláte povřísla? zavolať naň nejmenší jeho synáček, jenž sám doma zůstal a tatínka na půdě našel. Ležel v seně a pln zvědavosti hleděl na tatínka.

„Půjdete na pole?“

Otci zachvěly se nohy a těžce svalil se na půdu

Kdo to byl, jenž hnal ho k samovraždě?

Kdo ho zachránil?

A koho více miloval?

*

*

Teď přečti si tyto tři zprávy z novin náhodou vystřižené:

1. Následky kořalečního moru. Dělník Jan H ve Věštíně opíjel se v poslední době ná-

ruživě kořalkou, které obětoval i poslední vydělaný halíř a když výtědku nebylo, odcizil ženě posledních několik grošů, které měla na živobytí a propil je. Děti činily proto výčitky nepořádnému otci. V duševní rozháranosti odešel Horák do lesa a oběsil se. Mrtvola jeho byla nalezena později.

2. Zřízenec dráhy F. D. 10. října večer přišel v podnapilém stavu domů do Holešovic. Žena plísnila muže a vytýkala mu nešetrnost. Rozjařený muž uchopil dlouhý, ostrý kuchyňský nůž a vrazil si jej do prsou. Nyní leží v nemocnici. Kdyby byl střízliv, nepřiváděl by rodiny do soužení, do bídy a nouze. Ale líhové nápoje zabíjejí v člověku cit i rozum.

3. V obci L u Brna žili spolu nádenník F. B. a muž jeho dcery M. K. B. požíval příliš mnoho líhovin a často se opíjel, a kdykoli přišel napilý domů, nadával K. To stalo se také dne 26. září 1901, když vrátil se z hostince domů opilý. K. však tentokrátě nadávek tchána nesnesl a vrhl se za pomoci soudruhů na něj, srazil jej holí k zemi a šlapal po něm. Konečně vytáhl jej na dvůr a utloukl jej tam sekerou.

Dosti však hrůzy této!

A mám vypravovati ještě o hrozných nemocích pijáků? Mám vypravovati o ubohých dětech pijáků? O koktavých, šilhavých, hluchých a hluchoněmých, slabomyslných, blbých, padoucníci trpících — o násilnících, zlodějích, paličích, vrazích?

Jaká to řada nešťastných dětí! „Chytl se hospody — a na Boha zapomněl!“ říkají lidé. Oddal se pití, ale nevzpomněl aneb ani neví, že tím už nakazil své děti. I oni budou pijáci, když dorostou. A jaké děti mu dorůstají! Slabomyslní, hluší, blbí atd. atd. Ti, jimž bychom nebe snesli, pro ně hory přešli, jimž vše i život bychom obětovali -- rodí se už ubozí, nešťastní. Jaký to život žijí takoví rodiče a jak umírají? Není to peklo už na zemi?

V rodinách opilců rodívá se třikrát více mrtvých dětí než jinde!

Ale neběží jenom o rodinu. Kolik takových rodin znáš ve svém okolí, ve své vesnici? Pijáctví ničí koleno za kolenem. Ty rodiny jsou už nakaženy. A kolik je jich v okolních vesnicích? V celém kraji tvém, v celém národě? Jaká to obrovská morová nákaza!

Všimněme si nyní a dobře uvažme tyto osudné úředně zjištěné číslice:

V roce 1900. bylo v zemích předlitavských 127.637 obchodů s lihovinami, a z těch největší počet byl v místech s 500 obyvateli (38.475 obchodů) a 2000 obyvateli (42.798 obchodů). Z měst má nejvíce kořalen Vídeň (7023), pak Štýrský Hradec (1032) a na třetím místě Praha s 801 kořalnou. Celkem nejvíce kořalen je v Čechách, pak v Haliči a na Moravě. V Čechách připadá 1 kořalna na 180 obyvatel, na Moravě na 174 obyvatel.

Úřední statistika uherská vykazuje, že obyvatelstvo v Uhrách spotřebuje ročně na líhové

nápoje 175 mill. zl., kdežto výdaje ministerstva osvěty činí jen 12,146.322 zl., z čehož na obecné školy připadá pouze 2,273.036 zl. Následky toho jsou ty, že trestných činů bylo v Uhrách vyšetřováno v roce 1901: 343.402, r. 1897. však již 447.500. A dvě třetiny těchto činů spáchali lidé opilí.

Jaké ohromné množství líhovin se vypije, ukazují již veliké důchody všech států plynoucí do pokladen státních jako daně z líhovin. Uvedeme aspoň některé státy, a to s důchody z r. 1898. do 1899.:

Anglie vytěžila na daních 2.263,416.000 K; z toho bylo daní z líhu 825,600.000 K. — Spojené státy severoamerické: 2 471,664.000 K všech daní, z líhu pak 689,040.000 K. — Francie: 2.794,752.000 K všech daní, z líhu pak 529,224.000 K. — Německo: 1.732,104.000 K všech daní, z líhu pak 154,608.000 K.

V říši Rakousko-Uherské je vína rok od roku méně. Za to stoupá výroba piva a kořalky. V Předlitavsku vzrostla výroba piva od r. 1885. do r. 1898. z 12,486.000 hektolitrů na 19,060.000 hektolitrů a výroba kořalky v téže době z 1,726.000 hektolitrů na 2,748.000 hektolitrů. Číslice výmluvné!

A nyní příšerný obrázek z Belgie, z r. 1894. V Belgii jest 195.000 výčepů (tedy vždy 1 výčep na 36 obyvatel). Roční spotřeba silnějších nápojů líhových jest 75 millionů litrů (připadá tudíž na každou osobu 12 litrů — i děti počítaje). Za líhoviny vydají tam ročně 500 mill. korun, denně

tedy 1,370.000 K. Od r. 1870. do r. 1894. přibýlo obyvatelstva o 24%, kdežto spotřeba líhovin o 54%. A které byly toho důsledky? V téže době vzrostl počet choromyslných o 90%, zločincův o 52%, sebevrahův o 129%, žebrákův a tulákův o 123%. Následkem nemírného pití líhovin umírá v Belgii ročně 15.000 až 20.000 lidí. Prodej tohoto jedu úřady dovolují a ještě usnadňují, kdežto o málo jen nebezpečnější jedy prodávati smějí jen lékárníci, uschovávajíce je v nádobách, opatřených umrlčími hlavami.

Ze 100 odsouzených zločincův je vždy 74 pijákův, a ze 100 dopravených do trestanecké osady je 85 veřejných pijákův. Smutných následků nemírného pití líhovin všimne si hned každý cizinec v Bruselu, pozoruje otupělé obličejy pijáků, povalujících se po ulicích, a zvláště kormutlivého obrazu poskytují dělnické výčepy, otevřené vždy dlouho do noci, kde vedle mužů sedí také matky s dětmi odrostlými i drobnými, ano i s kojenci! Ze 100 dětí rodičů oddaných pijáctví jest jenom 15 zdravých a k životu způsobilých. V žádném městě evropském není tolik nemanželských dětí jako v Bruselu.

Jaký žalostný obrázek!

Požíváním líhovin lidstvo hrubne a hloupne. Naříkáme na utiskování, na vyssávání, na židy, na továrny. Ale co činíme, aby utiskování, vyssávání nebylo? Vychováváme své děti, aby byly lepší, dovednější, vzdělanější? Tisíce a tisíce národa našeho oddává se pijáctví. Takový národ není silný. Z něho rodí se otroci a služebníci jiných.

Proto vám posíláme tuto knížku „Katechismus střídmosti a zdrženlivosti“, abyste poznali kořen zla pijáctví a varovali se ho jako zla a hříchu. Vpravdě, po velikých pohromách, které líhoviny lidstvu způsobili, rozdělilo se lidstvo ve dva tábory, a to v ty, kteří pijí, a kteří proti pijáctví bojují. Postavme se všichni do druhého tábora mezi lidi rozumné a šlechetné, abychom měli zdravé, silné a šťastné rodiny a pak i zdravý, silný a šťastný národ!

II.

Spolky střídmosti.

Řekli jsme již, že proti pijáctví bojují šlechetní a rozumní lidé. Činí tak způsobem různým. Nejmocněji a nejúčinněji vystupují proti pijáctví spolky střídmosti. Jsou to spolky, jichž členové se čestně zavazují, že sami líhových nápojů pítí nebudou, nebo že mírně jich požívati budou a že všemožně se přičiňovati budou, aby i jejich spolubližní pítí se vystříhali.

Spolky tyto vznikly na počátku minulého století XIX. v Americe. První takové spolky zřízeny byly v amerických městech Bostonu (r. 1803.) a v New-Yorku (r. 1808.). A již v roce 1830. bylo v Americe spolků střídmosti 22.000 se 170.000 členy. Spolků i členů přibývalo. Některé mají na půl milionu a více členů.

Z Ameriky rozšířily se spolky střídmosti snad po celé Evropě. A jsou spolky mužů, žen

i dětí. Ve Švédsku jakýsi horlivý mladík založil r. 1819. spolek střídmosti, který v r. 1840. měl již 100.000 a dnes má přes 300.000 členů. — V Anglii je množství spolků střídmosti, jichž členů jest asi 8 millionů. Také ve Švýcarech, Francii, Německu, Belgii, Dánsku, Norvéžsku, Rusku, Rakousku a v jiných zemích jsou spolky střídmosti.

V Belgii mají spolky dětí přes 32.000 členů, v Anglii přes 2 milliony!

Této obrany lidí šlechetných a rozumných proti hrozným účinkům nemírného užívání líhových nápojů,účastnila se také Morava. Hned v letech 1840., tedy před 60 lety, byly na Moravě zřizovány spolky střídmosti. R. 1844. vyšel ve Znojmě ve „Sbírce poučných a zábavných spisů pro rolníka a řemeslníka“ pěkný spisek proti pijáctví. Tam otištěna byla i pravidla spolků střídmosti.

Kolik škod už tehdy pijáctví způsobilo, jak lekali se zhoubné činnosti líhových nápojů všichni lidé dobré vůle, starostliví o lidstvo a bližní své, vidíme z toho, že i tak věhlasný muž, jakým byl J. Jungmann, uznal za prospěšné veřejně upozorniti na děsné účinky pijáctví a vyzvati lidi šlechetné, aby bránili zlu tomu, aby zřizovali spolky střídmosti, lidi poučovali a všemi prostředky šíření pijáctví zamezovali.

Napsal J. Jungmann,*) že v Americe zřizovali již před 20 lety spolky střídmosti. Po nich že

---

*) »Časopis Českého Musea«, ročník 19, 1845.

totéž činili i v Anglii, ve Francii, Německu a také v Haliči a na Moravě. O Moravě píše: „Vznikají tam spolky chvalitebné ke střídmosti ne z módy, ale z přesvědčení svatě se zavazující“.

Stýská si, proč totéž neděje se v Čechách a pokračuje: „Jako všecko na světě nalézá své přátele a nepřátele, tak i uváděné spolky střídmosti. Již nad tím se zdržují někteří, že to opět nové spolky, nové jednoty, nová bratrstva, jelikož jim vše, co spolků jméno má nebo podobu nese, již tím samým podezřelé, obci škodlivé a nebezpečné býti se vidí. Avšak, co záleží na jménu, jestliže věc dobrá? Není-li i to spolek, když deset, dvacet v jednom hostinci ku stolu zasedne a společně pije přes meze tiché veselosti? A týž-li spolek stane se nebezpečným, když se umluví, aby, veselíce se pospolu, nápoje mírně užívali? Lidumil (člověkolibec) raduje se takovým jednotám, odstraňujícím jednu z hlavních překážek lidskému blahu na světě. Křesťanský učitel dává jim rád své požehnání, že jeden z nejohavnějších hříchů ze společnosti lidské vypuzují!“

Byl-li tehdy před 60 lety hřích opilství tak rozšířen, jest nyní ještě rozšířenější a škody, které způsobuje, větší a větší. Ba, zlo už je takové, že je třeba, aby všichni lidé dobré vůle už povstali a zvolali: „Braňme se!“ A nejmocněji brániti zlu tomuto můžeme ve spolcích střídmosti. Jednotlivec málo zmůže, spolek mnoho. Jednotlivec může ochabnouti, vidí-li proti sobě nepřítelství pijanů a všech, komu na pití záleží.

Ve spolku podporuje druh druhu, chrání druh druhu, posiluje a k vytrvalosti pobádá druh druhu.

Zařídí-li se ve vaší obci spolek střídmosti, bude to spolek jistě mužů velmi vážených, poctivých, těch nejlepších v obci. Hned uvidíte, jaký to bude mít účinek. Lidé budou se tázati, jaký je to spolek, co chce? Odpovíte jim: „My, členové nového spolku, zavázali jsme se poctivě a svatě rukou dáním, že sami vystříhati se budeme opojných nápojů, a to, někteří zcela, jiní pak jen mírně jich požívati budeme. Zároveň chceme, aby i jiní tak činili. Nechceme, aby mezi námi bylo pijáků. Nechceme, aby jměním lehkomyšlně se mrhalo. Chceme, aby hospodářství mělo dobrého hospodáře, manželka dobrého muže, děti dobrého otce. Chceme, aby v rodinách byl svatý mír místo pekla. Chceme, aby naše děti nebyly pijany. Chceme, aby naše děti bez bázně se ženily a vdávaly, že si berou pijana nebo pijanku, kteří promrhají náš namáhavě udržžený a rozmnožený statek, a s nimiž nezdravé, k pijáctví a zlu vůbec náchylné děti splodí. Chceme tu slovem v míru žítí, poctivě pracovati a dětem lepšího vzdělání dáti, aby z nich byli rozšafní hospodáři, živnostníci a po případě i pracovníci vyšších tříd. Tak chceme činiti my a tisíce a tisíce v jiných obcích, aby celý náš národ ozdravěl a se povznesl. Kdo chce, ať jde s námi!“

Uvidíte, že hned příslušníci obce rozdělí se ve dvě strany. Lepší část dá vám za pravdu a půjde s vámi. Část horší snad se vám vysměje.

Ale brzy se poznají a všem, kdo svědomí ještě neutratili, bude úzko v té společnosti. Vy pak vše hystře pozorujte, domlouvejte, radte, povzbuzujte, a projeví-li ochotu nápravy, rádi i toho nejmenšího mezi sebe přijímejte. A vštěpujte své zásady mužům, ženám i dětem. Mužům a ženám, kteří všechno neštěstí pijáctvím způsobené vidí, a dětem, aby od malička mrzkost opilství měly v opovržení. Tak-li činiti budete, mnoho dobrého způsobíte, sobě ke cti a národu ke zdraví.

I o spolcích střídmosti dobrého poučení nabudete v „Katechismu střídmosti a zdrženlivosti“, který následuje.

Kdo pak by spolek střídmosti zaříditi chtěl, obrať se na „Jubilejní jednotu lidumilů na Moravě v Brně“, která ve všem tobě poradí a pomůže. O této užitečné jednotě musíme však říci více.

Na konec uvádíme ještě, co jest účelem všech spolků proti pijáctví:*)

- a) Poučovati lid o nebezpečí pijáctví přednáškami, čtením a vydáváním spisů, časopisů, zakládáním knihoven a p.;
- b) podporovati zřizování ústavů a domů, kde chudí mohou dostati lacino řádná jídla a občerstvení bez líhových nápojů;
- c) starati se o zřízení léčebných ústavů pro pijáky;

---

*) Vyňato ze spisku »Alkoholismus«. Krátký přehled časových otázek. Sestavil dr. Jan Šimsa, řídící lékař sanatoria pro nemoci nervové a duševní. Nákladem J. Otty v Praze. Za 60 kr. = 1 K 20 h.

d) působiti na vydání zákonů omezujících výrobu a prodej líhovin.

Každý spolek střídmosti může konati práci dobrou. Bude-li však spolků těchto několik set, nasbírají mnoho zkušeností. Povědí-li pak tyto zkušenosti vládě, povědí-li to tisíce a tisíce zajisté nejlepších občanů, kteří jsou členy spolků střídmosti, mohou vládu přiměti k tomu, aby vydala lepší zákony, které by omezovaly výrobu a prodej líhovin. Výroba millionů hektolitrů líhovin hrozí velikým nebezpečenstvím lidstvu!

III.

Jubilejní jednota lidumilů na Moravě.

Povíme nejdříve, kterak důležitá jednota tato vznikla.

Ve dnech 5. a 6. září r. 1897. konána v Brně zemská porada učitelstva moravského. Radila se také, kterak starati se o mládež mravně zanedbanou. Velmi pěkně mluvil o předmětu tom ředitel školy měšťanské, p. K. Kramář. Někteří pánové přičinili pak užitečné návrhy. Tak pan učitel Jos. Koněrza vzpomněl pijáctví a učinil návrh, aby vláda zákony vystoupila proti pijáctví. Pan nadučitel J. Janda poukázal na potřebu, aby právě učitelstvo lidumilství hojně podporovalo. Pan zemský dozorce školní Jos. Lošťák pravil pak, kterak bylo by prospěšno, kdyby všechno učitelstvo moravské zřídilo jediný, velký společný svaz čili spolek lidumilů na Moravě. Všichni

přítomní s velikou radostí k mínění tomu se přidali a všichni do jednoho přihlásili se také za členy spolku. Poněvadž pak už tehdy žili jsme v přípravách na jubilejní rok 50letého panování císaře pána Františka Josefa I., nazván byl spolek „Jubilejní jednota lidumilů na Moravě“.

Čím jest jednota tato prospěšna?

Jednota tato vznikla z lásky k bližnímu, který trpí. Ona nezištně, pouze z milosrdenství, chce pomáhati všem opuštěným, pobloudilým, zavrženým a vůbec nešťastným. Především chce pečovati o nešťastné děti. Různě jsou děti nešťastné. Jsou děti opuštěné. Nikoho nemají, kdo by je pomiloval, ani otce ani matky, ani příbuzných, nikoho, kdo starostlivě uvedl by je do života. Jsou děti v nebezpečí mravním. Otec nebo matka, snad oba, žijí životem nemravným a snad i dítě k nemravnosti, ke hříchu přímo vychovávají. Jsou děti týrané. Snad překáží rodičům, snad hříchem na svět přišly, snad otec, matka neštěstím nebo hříchem, zvláště opilstvím, tak zhrubli, že necítí již lásky k dětem, že děti jsou jim na obtíž. Jsou děti zanedbané, zpustlé, toulavé. Kdo tím vinen? Těžko lze tu rozhodnouti. Také není to hlavní věcí. Hlavně běží tu o zachránění ubohých tvorů těchto, o uvedení na pravou cestu, aby lidské společnosti byly ku prospěchu a nikoliv na obtíž. Lépe jest zabrániti zlu, nežli je trestati; lépe jest stavěti ústavy vychovávací nežli trestnice.

Těmto nešťastníkům hodlá jednota věnovati hlavní péči. Chce pro ně zřizovati, vydržovati

nebo podporovati ústavy vychovávací, vzdělavací, zaměstnávací a opatřovací.

Ale stejnou péčí chce věnovati jednota nešťastníkům dospělým. Kdo jsou to? Jsou i dospělí lidé různě nešťastní, jimž třeba je pomoci. Jsou choří, chudobní, slabomyslní, vězni, propuštěnci a p. Nad chorými, chudobnými, slabomyslnými ustrne a smiluje se lidské srdce snáze, nežli nad vězni a propuštěnci. Dopustili se činů ohavných. S hrůzou a odporem odvracíme se často od nich. Zdají se býti soudem Božím i světským na věky zavrženi. Než — jsou to lidé, jsou tvorové Boží, jsou naši bližní. Kdo ví, co zavinilo jejich hřích?! Kristus Pán by je nesoudil, ale láskou uzdravil. Nesudme ani my, ale láskou uzdravujme.

Druhým úkolem jednoty jest tedy opatřovati práci osobám mravně pokleslým, trestancům propuštěným a jiným ze společnosti vyvrženým; přispějte jim, aby mravnému životu přivykli a do řádné společnosti navrátiti se mohli.

Vůbec pak chce jednota působiti slovem i písmem a používati zákonných prostředků k tomu, aby mládež všude řádně se vychovávala, aby mládež i dospělí ke slušnému a mravnému chování byli naváděni a přidržováni, aby příklady a příležitosti k nemravnosti vůbec se zamezovaly.

Ačkoliv jest jednota teprve na počátku své činnosti, vykonala již dva záslužné činy. Započala činnost svou dvěma směry: ujala se dětí mravně zanedbaných a vystoupila proti

pijáctví. Pro děti mravně zanedbané zřídila ústav „Ochranovnu v Dřevohosticích“, o níž poněkud obšírněji chceme čtenáře zprávit. Proti pijáctví vystoupila především se žádostí na sněm Moravský, aby se omezila výroba i prodej líhovin. Tehdy sta obcí a spolků na Moravě připojilo se k žádosti této. Začátek zákoného upravení otázky má se státi již v nejbližší době zákonem říšským. Sněm Moravský pak hodlá zříditi léčebné ústavy pro pijáky.

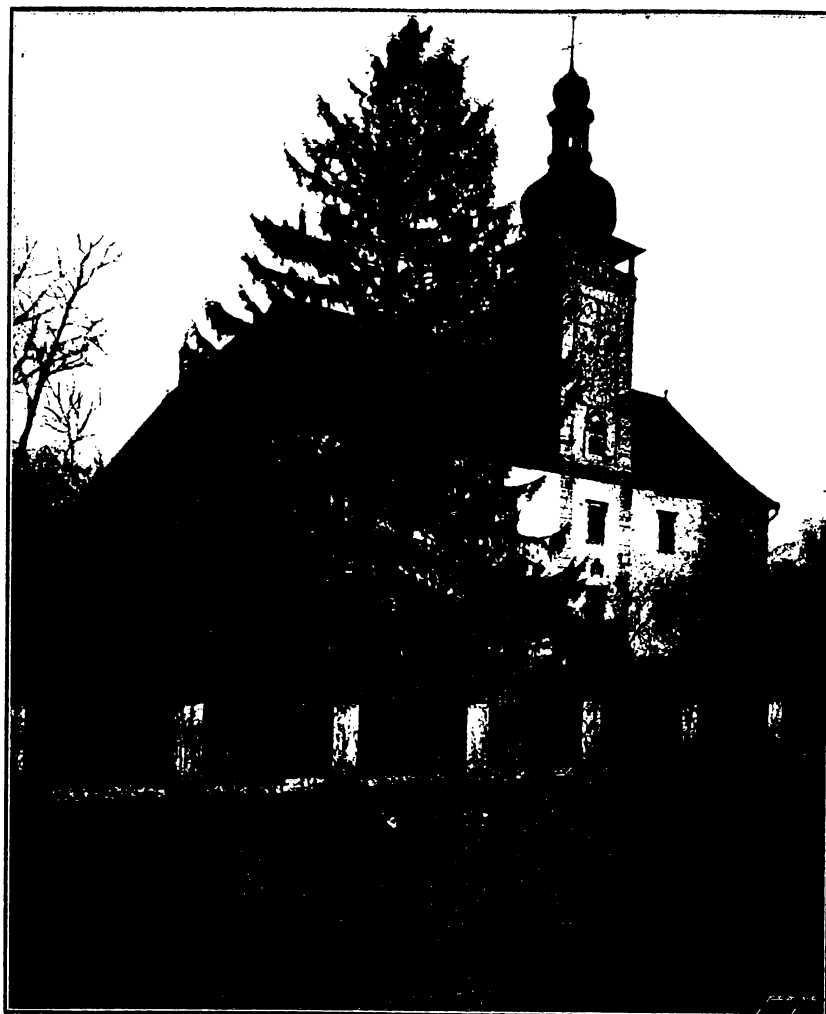
V r. 1901. vydala jednota zároveň s Rakouským spolkem proti pijáctví ve Vídni obrazy „Varuj se první sklenice!“ Na obraze jsou dvě podobizny, člověka zdravého a pijáka sešlého, a 3 obrazy výjevů ze života pijanova. Malíř tu ostře osvětlil ubohý život pijákův a rodiny jeho. Účel pak obrazů jest, aby vyvěšeny jsouce nepijáky varovaly před životem-peklím pijanovým a opilcům pak živě připamatovaly, jak hluboce poklesli. Obrazů bylo mnoho set na Moravě rozprodáno.

Nyní jednota vypsala také cenu za nejlepší spisek proti pijáctví. Sešlo se skutečně jedenáct takových spisků, jež jsouce otištěny mohou velmi prospěti. Z nich jest i náš Katechismus střídmosti a zdrženlivosti.

Nyní zanáší se jednota úmyslem zřizovati všude po Moravě spolky střídmosti, o nichž jsme už dříve mluvili. Dejž Bůh, aby zřídil se v každé obci moravské spolek střídmosti, kteréž od pijáctví, nejhroznější neřesti lidstva, by nás očistily a uzdravily.

Zamýšlí tedy „Jubilejní jednota lidumilů“ a koná již práce důležité, veliké, ale i nákladné. Bohužel nedostává se jí prostředků, aby úkoly své brzy, rychle a podle svých nejlepších úmyslů uskutečnila. Jednota nemá jmění. Jediné příspěvky členskými může veliké náklady prací svých platiti.

Členem Jednoty může býti každý — muž i žena. Každý člen pak přispívá podle možnosti své. Neboť jest patero druhů členů Jednoty, a to: 1. čestný člen, kdož pro své zvláštní zásluhy o Jednotu zvolen byl; 2. zakládající člen, kdo najednou nebo ve dvou bezprostředních lhůtách ročních 500 K do pokladny Jednoty složí; 3. stálý člen, kdo najednou nebo ve dvou

Ochránovna v Dřevohosticích.

bezprostředních lhůtách ročních 100 K jednotě věnuje; 4. výkonný člen, kdo roční příspěvek 10 K pro Jednotu skládá; 5. přispívající člen, kdo ročně nejméně 1 K k účelům Jednoty přispívá.

Kromě členských příspěvků lze podporovati Jednotu dary, odkazy z pozůstalostí, různými věnováními k účelům Jednoty a p. Kež našlo by se hojně dobrodinců, kdož jakkoliv podporovali by zajisté užitečnou a velmi potřebnou Jednotu tuto! Že láska k bližnímu nevymřela v duších lidstva, ba živá a svěží je jako dřívě, toho svědectvím je jubilejní rok panování našeho císaře pána. V roce tom (1898) bylo přes třicet mill. zlatých (60,000.000 K) na rozličné účely

lidumilenské darováno. Skutek tento potěšil velmi císaře pána, neboť pravil: „Jakožto nejkrásnější poctu však prociťoval Jsem skvělé osvědčení účinné lásky k bližnímu, jako nejpohnutlivější a srdci Mému nejmilejší hold uvítal Jsem, že nepřehledná řada veřejných sborů, soukromých společností a jednotlivých osob, šetříc něžně Mých přání a daleko nad Mé očekávání, oslavila tento den velikomyslnými úkony dobročinnými, které ještě v dalných budoucích časech nuzným a sklíčeným hojně požehnání budou přinášeti.“

Kdo se chce státi členem Jednoty nebo vůbec nějak podporovati snahy její, ať obrátí se o radu na Jubilejní jednotu lidumilů na Moravě, v Brně. Tam dostane se mu nejvlídnějšího přijetí a vysvětlení.

Aby Jednota lépe účelu svému vyhověti mohla, zřizuje všude po Moravě odbory. Je-li v obci nebo v několika sousedních obcích aspoň 10 členů, mohou zřídit odbor Jednoty. Stačí pouze, aby členové tito oznámili výboru Jednoty v Brně úmysl svůj, že chtějí odbor Jednoty zřídit. Vše ostatní se jim sdělí. Odbory tyto budou ve všem Jednotu podporovati (na př. nyní, kdy je ochranovna v Dřevohosticích, podávají zprávu o opuštěných a zpustlých dětech).

Jednota má už teď přes 3000 členů a na 70 odborů. Předsedou jest pan Josef Lošťák, c. kr. zemský dozorce školní.

Kéž hojně přízni a podpoře těší se důležitá Jednota tato!

IV.

Ochranovna v Dřevohosticích.

Po vážných a mnohých poradách rozhodla se Jubilejní jednota lidumilů na Moravě zřídit lidumilný ústav „ochranovnu“ pro mravně zanedbanou a opuštěnou mládež mužskou. Slitovala se nad ubohými tvory, kteří sotva do světa vstoupili, už jakoby určeni byli ke zkáze duševní i tělesné. Sta a sta dětí je ve vlasti naší, o které se nikdo nestará. Buď nemají rodičů nebo mají je, ale žijí, jakoby jich neměly. Neboť rodiče jejich žijí takovým životem, že dětem svým poskytují snad jen pohoršlivý příklad nezřízeného života. Zvlášť bolestno bylo hleděti na takové děti, které zůstaly čisté a dobré, ač rodiče jejich žijí v nejhorších neřestech. Do školy pilně chodí, dobře se učí a ku podivu mravně žijí. Ale vytrvají-li? Nebudou-li časem i ony strženy do kalu života? Je svatou povinností všech lepších lidí, chrániti takové děti od mravní nákazy, zachovati jejich čistou duši a podati jim ruky pomocné, aby se z nich stali řádní lidé. Takové děti přijímá, sbírá Jubilejní jednota lidumilů do své ochranovny. Vyhledává však i děti již nakažené. Chce z jejich duší vypleti plevel a přísnou kázní a dobrým vedením chce i z nich vychovati užitečné lidi.

Ochranovnu s velikou radostí přijaly Dřevohostice u Přerova. Umístěna jest v pěkném zámku o dvou poschodích, s krásnou věží a rozsáhlou zahradou. (Viz obraz!)

Účelem ochranovny jest pečovati o mravní a náboženské vychování a vyučování hochů zpustlých a zanedbaných ve stáří od 7—14 let, a dbáti o jich výcvik v takovém zaměstnání, které jest schopnostem jejich přiměřeno a jež může jim kdysi poskytnouti slušnou výživu.

Do ústavu přijímají se pouze hoši od 11.—14. roku, a to hoši opuštění a mravně zanedbaní, které rodiče nebo jejich zákonní zástupci dobrovolně do ústavu dají.

Pokud místo stačí, přijmou se do ochranovny i nedospělí hoši od 7. roku.

Hoši rozděleni jsou dle své mravní hodnoty ve skupiny (rodiny), v níž bezprostřední dozor má dozorce ústavu. Po celý pobyt svůj v ústavě jsou chovanci stále zaměstnáváni. Jsou vyučováni a vychováváni. Vyučování jsou na škole jednotřídní pouze jazykem českým. Po školním vyučování pracují v dílnách, kde za návodu a dozoru mistrův učí se řemeslu krejčovskému a obuvnickému. V době jarní, letní i podzimní — kdy vůbec lze — pracují hoši ve velké zámecké zahradě. Podle potřeby přibere se i okolní půda zámku v nájem, takže vyučí se pak hoši v zahradnictví i polním hospodářství. Dobře budou se pak hoditi za pomocníky zahradnické a v polním hospodářství.

Chovanci umístěni jsou v prvním patře, kde je škola, jídelna i ložnice. Při ústavu je také koupelna. Každý chovanec spí na své posteli, k níž přísluší slamník, bílá plachta, polštář a houně (v zimě dvě houně).

Vstávají časně, v létě o půl 6. hod., v zimě o 6. hod. Hned se umyjí, oblekou, urovnají postel a pomodlí se. V létě snídají o 7. hod., v zimě o půl 8. hod. O 8. hod. začíná pravidelné vyučování a trvá s příslušnými přestávkami až do 12. hod., kdy poobědvají. Po obědě je odpočinek do půl 2. hod. O 2. hod. začíná zase odpolední vyučování a trvá do 4. hod. Po půlhodinném odpočinku a svačině pracují chovanci v dílnách nebo v zahradě v zimě do 6. hod., v létě pak do půl 7. hod. Tím se končí denní práce. Po práci čistí chovanci denně místnosti, chodby, nářadí a vše, čeho bylo užito. O 7. hod. je večeře a po večeři je zotavení. O půl 9. hod. v zimě, v létě pak v 9. hod. dá se znamení ke spaní. Chovanci svlékají oděv, čistí jej a řádně ukládají. Pak se pomodlí a ulehnou. S chovanci spí vždy dozorcí, kteří bdí nad přesným dodržováním pořádku. V neděli jsou služby Boží, procházky v zahradě a v okolí a zábavy čtením nebo hrou.

Všem chovancům dostane se v ústavu kromě stravy a vychování též zdarma potřebného oděvu, učebných pomůcek, nástrojů i náčiní a v nemocnici pomoci lékařské a léků.

Stravy dostává se jim zdravé a výživné. Dvakráte v týdnu, pak v neděli, ve svátek a ve slavnostní dny vlastenecké dostávají chovanci také maso.

Kázeň je v ochranovně ovšem tužší nežli na školách a ústavech obyčejných. Zavedeny jsou v ní odměny a tresty.

Odměnou za zvláště uspokojivé chování jest nejprve vyslovení spokojenosti s jeho prospěchem. Polepšuje-li se stále, pochválí jej veřejně ředitel, později přidělí se do skupiny lepších, svěří se mu na důkaz důvěry nějaký úřad, konečně ustanoví se dozorcem ve světnici.

Tresty jsou: důtka soukromá, pak důtka před celou rodinou, odnětí čestného úřadu, vyloučení z her nebo procházek, přidělení do nižší skupiny, půst a konečně tělesný trest.

Trest postu záleží v odejmutí některého pokrmu, po případě obědu nebo večeře — nikdy však snídaně. Odejme-li se jim oběd nebo večeře, dostanou pouze chléb a vodu k obědu nebo k večeři. Hoši do 10 let bývají postem trestáni pouze jednou v týdnu, starší pak i dvakrát, nikdy však dva dni po sobě a celkem pouze čtyřikrát za měsíc.

Tělesný trest bývá ředitelem uložen pouze tehdy a za jeho přítomnosti vykonán, jestliže byly veškeré mírnější tresty bez účinku.

Správcem ústavu jest ředitel. Zaměstnání jsou v něm: učitel, duchovní, lékař, hospodyně pro spravování domácnosti, dva dozorcí (vyučený krejčí a obuvník) a dvě služky.

Hoši ponechají se v ochranovně tak dlouho, až se uzná, že se mravně polepšili a přiměřeně vzdělali, by mohli potom dáni býti k některému řemeslníkovi (živnostníkovi) do učení. Chovanci, kteří později do ústavu přijati byli, mohou v ochranovně pobýti i do 15. roku.

Bude-li některý chovanec nepolepšitelný, učiní se o něm jiné, zvláštní opatření. Výminečně směji chovanci propuštění býti dříve, nežli dokonali povinnost školní, bude-li uznáno, že se na př. mravně polepšili.

Propuštěné chovance dá správa ústavu se svolením jich zákonných zástupců (rodičů, poručníků a p.) za učně nebo zemědělské dělníky lidem počestným. Správa ústavu dobře napřed vyšetří, jsou-li mistři nebo službodárci, jimž chovanci po propuštění mají býti dodáni, lidé spolehliví a mravně zachovalí a vyžaduje si od nich zpráv, jak se propuštěnci chovají. Vůbec neopustí správa ústavu chovance své nikdy. Stále nad nimi bude bdíti, raditi jim a podle potřeby bude je podporovati.

A tak může ochrannovna v Dřevohosticích býti požehnáním ubohým tvorům těmto i dobrodiním obcím a celé společnosti. Zvláště s obcí snímá břemeno starosti o mládež opuštěnou a mravně ohroženou a poskytuje jim záruku, že s všemožnou láskou a blahovolnou péčí bude o příslušníky její postaráno, aby se z nich stali řádní lidé a občané.

Aby hoch mohl býti přijat do ochrannovny, ať podají rodiče nebo jejich zákonní zástupcové Jubilejní jednotě lidumilů na Moravě žádost, doloženou 1. křestním listem (nebo výpisem z matriky); 2. domovským listem; 3. poslední zprávou školní a možno-li i zprávami ostatními; 4. lékařským vyjádřením o zdraví hochově s ujištěním, že nebylo nakažlivé nemoci v po-

sledních šesti nedělích v rodině, ve které hoch žil; 5. vyjádřením rodičů nebo poručníka neb obce, mohou-li platiti úplný poplatek roční nebo činí-li dle svých poměrů nároky na slevení; v tomto případě třeba přiložiti 6. vysvědčení chudoby (nemajetnosti, třeba-li úřadem listovním potvrzené). Činí-li obce nároky na slevení, ať uvedou a) svůj roční příjem, b) roční vydání na chudinství a c) výši přírážek obecních. Zároveň se žádá, aby 7. správa školy podala podrobné vylíčení dosavadního chování chlapcova. Pokud možno, budiž také přiloženo 8. vyjádření místního nebo nejbližšího odboru Jubilejní jednoty lidumilů na Moravě o přijetí chovancově. Žádosti podány buďte Jubilejní jednotě lidumilů na Moravě v Brně.

Katechismus

střídmosti a zdrženlivosti.

Dle J. Neumanna

vzdělal a upravil

František Perútka,

k. a. konsistorní rada.

Proslov.

Na sjezdu r. 1901. proti opilství ve Vídni konaném daroval mi P. J. Neumann, rektor v Honnefu n. R. a nadšený horlitel proti pijáctví v západním Německu, svůj spisek „Mässigkeits-katechismus“ Když jsem mu projevily úmysl, že bych rád dle jeho dílka vzdělal a upravil podle našich poměrů podobný spis, velmi se tím potěšil. Spis Neumannův nyní již po třetí vydaný dodělal se v Německu, nájmě na Porýnsku velikých úspěchů proti opilství. Mnohý pijan děkuje této knížce za nové zdraví, nové štěstí své a své rodiny; zvláště však na mládež působí četba její blahodárně. Kéžby také tato knížečka, již naši mládeži škole odrostlé a lidu k vážné četbě odevzdávám, způsobila podobné účinky v naší milené, ale morem opilství navštívené vlasti. Zdař Bůh!

S povděkem jest mně ještě zmíniti se, že jsem při práci své použil také spisů „Rakouským spolkem proti opilství ve Vídni“ vydaných.

V Uh. Hradišti, dne 4. května 1901.

Fr. Perútka.

Úvod.

1. Kdo je střízlivý?

Střízlivý je, kdo jen mírně užívá opojných nápojů.

2. Co je střízlivost?

Střízlivost jest ctnost, která chuť a požívání opojných nápojů podle předpisu zákona Božího řídí.*)

3. Kdo je zdrženlivým?

Zdrženlivým je, kdo nepije pálenky a o to usiluje, aby se vystříhal všech opojných nápojů.

4. Co je zdrženlivost?

Zdrženlivost je ctnost, která se vystříhá pití pálenky (kořalky) a nabývá nejvyššího stupně, když se vystříhá všech opojných nápojů.

5. Co je nápoj opojný?

Jest to nápoj, který tělu dodává jisté otravné látky, jež i na mozek opojivě působí.

6. Proč opojují čili otravují některé nápoje?

Protože obsahují líh (alkohol), jed.

7. Co jest alkohol čili líh?

Alkohol čili líh čistý (špiritus) je bezbarvá tekutina silné vůně a dráždivé chuti, která, když ji zapálíme, hoří plamenem modravým.

---

*) Srovn. Stárek, Mravověda katol., str. 459.

8. Co je alkoholismus čili pijáctví?

Je to buď zjev nemoci, kteráž nejen opilce ovládá, nýbrž i na potomky jeho se přenáší, dědí; aneb je to hříšná neřeš zneužívající líhovin se všemi zhoubnými následky pro tělo a duši, pro blaho rodiny a lidu; je to nešťastné pijáctví, opilství. To je morem pro rodinu a člověčenstvo vůbec.

Hlava I. Druhy líhovin.

9. Které nápoje nazýváme líhovinami?

Takové, které obsahují líh, třeba i v míře velmi skrovné.

10. Kolik rozeznáváme druhů nápojů líhových vůbec?

Dva: *a)* kvašené, *b)* pálené nápoje.

11. Co je nápoj kvašený?

Takový, který se vyrábí kvašením.

12. Co je kvašení?

Kvašení je proměna cukru prostředkem, který kvašení působí (ferment).

13. Kolik druhů kvašení rozeznáváme?

Jest jich několik.

14. Které jsou neznámější nápoje kvašené?

U nás jsou to zvláště pivo a víno; pak víno z jablek, hrušek, z ptačnic (třešňovka) a ze švestek (slívovice) atd.

Hlava II. Kvašené nápoje.

Pivo.

15. Co je pivo?

Pivo je kvašená tekutina z ječmene klíčícího.

16. Užíváme při výrobě piva přímo ječmene?
Nikoliv, nýbrž sladu.

17. Co je slad?

Slad je ječmen vyklíčený; takového ječmene nabýváme, když jej vložíme do dostatečného čtyřikrát většího množství vody a pak jej v prostoře teplé rozhrneme. Když klíčení dostatečně pokročí, zastaví se tím, že zrní usušíme.

18. Co povstává proměnou ječmene v slad?

Povstává látka cukru podobná, cukernatá (diastase).

19. Pozbývá ječmen něčeho tímto způsobem?

Ano; 100 kg. ječmene dává pouze 80 kg. sladu.

20. Jak se zpracuje slad, abychom z něho dostali pivo?

Slad vaří se v horké vodě, náležitě se promíchá a roztlačí; při tom povstává jisté množství cukru; tato tekutina pak musí podstoupiti líhovité kvašení pivními kvasnicemi.

21. Proměňují-li se všechny potravné látky sladu v tuto cukernatou tekutinu?

Nikoliv; z 80 kg. sladu zbývá 40 kg. mláta, jehož se upotřebuje na krmení dobytka.

22. Co stává se při líhovém kvašení z cukernaté tekutiny?

Jako při každém líhovém kvašení promění se cukr v líh a kyselinu uhličitou.

23. Kolik pevných látek zůstává ve várece 100 kg?

Asi 5 kg. smíšených s 80 kg. vody, tudíž asi 30 gr. v každém půllitru.

24. Užívá-li se mimo ječmene ještě jiných látek při vaření piva?

Ano; obyčejně upotřebuje se chmelu, někdy také bramborového škrobu, cukru škrobového se přidává.

25. Kterých látek užívá se nejvíce při falšování piva?

Saccharinu, kyseliny salicylové, zimolistu, ocunu, jitrocelu atd., látek to obyčejně velmi jedovatých.

26. Je-li pivo potravinou?

Pivo má jen málo látky potravné, a nemá jí mnoho ani nejvyhlášenější pivo. Ve skutečnosti připadá na 100 dílů piva 90 dílů vody, několik dílů líhu a pouze 3 až 4 díly potravné látky. Neprávem tudíž nazývají někteří sládcí pivo „tekutým chlebem“. Kousek sýra v objemu 1 cm. má tolik potravné látky, jako litr silného piva, bochníček chleba za 10 h má jí tolik, jako 5 litrů piva v ceně 1 K 40 h.

27. Povzbuzuje-li pivo chuť k jídlu?

Ano, někdy, a to následkem hořkých látek (chmelu) jemu přimíšených.

28. Nedoporučuje se tedy pití piva, bychom s větší chutí jísti mohli?

Nikoliv, an zdravý tolik sní, kolik potřebuje i bez dráždidel chuti; nemocný může právě tak dobře užívatí hořce aneb jiných léků.

Víno.

29. Co je víno?

Víno je vykvašená šťáva z hroznů.

30. Jak se vyrábí víno?

Hrozny se lisem roztlačí. Kvasivem na slupkách (okrovkách) zrněk zakvasí se mošt v teple chovaný. Pak se tato tekutina (mladé víno, burčák) vyčistí a po několika nedělích stočí se do nádob, sudů.

31. Co vzniká kvašením ve šťávě hroznové?

Velká část cukru hroznového promění se v líh, takže vlastní látky potravné téměř úplně zmizí.

32. Má víno látku výživnou? Je potravinou?

Víno má pramálo látky výživné; není a nemůže býti potravinou, nýbrž je téměř pouhým dráždidlem, a to pro líh v něm obsažený.

33. Kterých látek užívá se na falšování vína?

Přidává se do něho cukru, třísloviny, ledku a j.

34. Dělá se každé víno z hroznů?

Nikoliv; často jest víno pouhou smíšeninou nejrůznějších přísad, jež rozeznati bývá nezdědka velmi nesnadno.

35. Co je víno nekvašené?

Jest to prostá šťáva hroznů. Kvašení se zamezuje opětovaným rozehřátím a tím, že nepřipustíme na ni vzduchu. — Z medu včelího dělá se medovina, jež obsahuje 15 proc. líhu.

36. Jak můžeme jinak ještě upotřebiti šťávy z hroznů?

Můžeme z ní dělati syrob, jenž s vodou smíšený skýtá nápoj velmi výživný a občerstvující.

37. Jakým způsobem můžeme hroznův upotřebiti, nelisující je na víno?

Buď je jíme, a tu jsou velmi dobrou, výživnou a léčivou látkou, aneb je sušíme na hrozinky, jež v obchodě mají velký odbyt.

Hlava III. Nápoje pálené čili destilované.

38. Co vyznáváme nápojem páleným čili destilovaným?

Takový nápoj, který destilováním či přepalováním (překapováním) povstává.

39. Co je destilování, přepalování, překapování?

Je to výkon, kterým líh vyvařujeme z tekutiny kvašené. Když takovou tekutinu přivedeme do varu, vře líh při 78° horka a vykouří se ve způsobu páry. Tato líhová pára pak ochlazením ve vodě zhustne (kondensuje se).

40. Od které doby známe líh (sprit)?

Lích byl poprvé ve století 11. z vína destilován (pálen); avšak teprve v 19. století naučili se lidé vyráběti jej z obilí, bramborů (zemáků) a j. Z počátku užíváno ho pouze v lékárnách, kdež byl umístěn mezi ostatními jedy; teprve 300 let tomu, co upotřebilo se ho k nápojům. A 100 let tomu, co užívání jeho se zvrhlo na skutečný mor, jenž den ode dne až úžasně se rozmáhá.

41. Obsahuje-li líh látky výživné?

Lích neobsahuje takových látek; není potravinou, nýbrž pouze poživadlem; líh dráždí, je dráždidlem.

42. Zahřívá-li líh tělo lidské?

Lích tělu nedodává pražádné teploty. Rychlé proudění teplejší krve k povrchu kůže, jež způ-

sobeno bylo požitím líhoviny, vyluzuje na kůži klamný pocit tepla, po němž následuje ihned tím rychlejší ochlazení, čím více tepla těla vysálalo. To může někdy i smrt míti v zápětí. — Rakouský cestovatel k severní točně a jeho soudruhové po celou výpravu ani kapky líhovin s sebou neměli a tím nejlépe vyvrátili klamnou nauku, jakoby žár líhový nejlépe odporoval pocitu tuhé zimy.

43. Jsou-li rozličné druhy líhu?

Ano; jest jich několik. Obyčejně vyrábí se líc z mláta vinného, z obilí, zemáků, viky atd. Nejošklivější je líc ze zemáků.

44. Proč jsou některé druhy líhové škodlivější než jiné?

Protože chovají v sobě rozličné látky jedovaté.

45. Jak se obyčejně nazývají destilované nápoje? Nazývají se obyčejně: kořalka, likér, arak.

46. Kterých jemnějších druhů nápojů destilovaných užívá se?

Koňak, rumu, likérů vůbec aneb sladkých kořalek (rosolek) lidé užívají.

47. Jak se dělá kořalka, koňak, rum, arak?

Kořalka se dělá z líhu a vody. Koňak se dělá z destilovaného vína, rum z vykvašené šťávy cukrové třtiny, arak z rýže.

48. Jak se vyrábějí čisté tak zvané sladké kořalky na př. anýzka, kmínka atd.?

Líhem buď chladným neb teplým vytahují se šťávy z bylin příjemně vonících.

49. Je-li koňak, rum vždy pravý?

Zřídka. Koňak často se vyrábí z líhu, z obilí, zemáků, ze třtiny cukrové. Tomu destillatu se pak umělým způsobem dodává příjemné vůně (aroma).

Sladké likéry jsou obyčejně škodlivé a nečisté kořalky, jimž se přidává vody, cukru a některých líhovek (trestí).

50. Čím se často falšují (porušují) kořalky?

Kyselinou sirkovou, psotninou, ledkem a j.

Hlava IV. Co obsahují nápoje líhové?

51. Jak vypočítá se obyčejně množství líhu v nápojích takových?

Určí se počet jednotek líhu (spritu), jež ve 100 jednotkách jistého nápoje jsou obsaženy; na př. řekneme-li: toto pivo má 4 procenta líhu, je to tolik, jakobychom řekli: ve 100 litrech piva, jsou 4 litry líhu. Láh bez vody je čistý láh (sprit) čili 100 procentový. Stupně líhu určujeme líhoměrem.

52. Kolik jest líhu v pivě?

Lehká piva obsahují jen 2 až 4 procenta líhu; silná mají 5, 6, někdy až 9 procent.

53. Kolik jest líhu ve víně?

Lehká vína mají 5 až 12 procent líhu; těžká čili sladká obsahují až 25 procent líhu.

54. Přidává-li se líhu také do vína?

Některá vína obsahují jen velmi málo líhu; nemátě žádné lehké víno více než $12\frac{1}{2}$ procent. Aby se těmto dostalo silnější chuti, přidává se někdy do nich líhu, a to buď, když se dělají,

aneb často, když jsou udělána. Velmi mnoho vín francouzských, vlašských a téměř všechna řecká se tím způsobem napravují. Toto přimíšení líhu činí víno velmi dráždivým a opojným; obyčejně užívá se při tom líhu špatného. Pivu, zvláště když má býti za hranice vyvezeno, přidává se také líhu. Tím se dá pivo lehké déle zachovati, udržeti.

55. Kolik líhu bývá v likérech?

Koňak a rum obsahují 40 až 60 procent, sladké kořalky 25 až 60 procent líhu.

Hlava V. Špatné následky užívání líhovin.

56. Jsou-li líhoviny člověku potřebny?

Nikoliv; známeť celé národy, na př. Turky, kteří svým náboženstvím jsou povinni, by všech takových nápojů se varovali, a při tom jsou zdraví a silni. V Americe, Anglicku a v jiných zemích evropských žijí miliony lidí, kteří ze zásady žádných opojných nápojů nepoužívají.

57. Je líc člověku užitečný?

V umění a průmyslu upotřebuje se líhu k výrobě fermeže, barev, voňavek atd. V lékárně užívá se ho k lučebným výkonům; jako mnohý jiný jed může líc k účelům léčivým v ruce zkušeného lékaře blahodárně působiti.

58. Je líc jako nápoj škodlivý?

Užívá-li se ho mírně aneb byl-li vodou velmi rozředěn, na př. v pivě a v lehkém víně, nebývá přímo škodlivým. Avšak větší množství líhu a také malá dávka líhu soustředěného působí vždy

velmi zhoubně jako každý silný nápoj. — Nejškodlivější jest líh v hrubé formě fuslovité kořalky, jež šeredně zapáchá.

59. Které nemoci vznikají nápoji opojnými?

Obyčejně vzniká z nich tak zv. alkoholismus čili pijáctví. (Viz otázku 8.)

60. Které smutné následky má pijáctví pro opilce?

Nemírné pití líhu ničí: 1. zdraví těla, 2. oslabuje síly ducha.

61. Kolikery je alkoholismus?

Je buď akutní (rychlý) nebo chronický (stálý).

62. Jak se jeví rychlý alkoholismus?

Přivodí pomíjející rušení tělesného a duševního zdraví následkem občasného opilství. Tu povstává obyčejně zánět žaludku, byv způsoben často jedním hýřením a mizí po několika dnech. Podobným způsobem nabývá opilec, když se z opojení probere, opět rozumu, nemírným pitím porušeného.

63. Jak jeví se stálý alkoholismus?

Stálým čili bytným porušením zdraví tělesného a duševního, jež pravidelným zneužitím opojných nápojů způsobeno bylo. Zánět žaludku bývá při tomto pijáctví často nezhojitelným; nezřídka trvá, když i opilec všeho pití se byl zřekl. — Podobně bývá rozum seslaben často na vždy.

64. Je-li stálá otrava pouze následkem opilství z návyku?

Nikoliv; taková otrava vzniká jednak nemírným užíváním k v a š e n ý c h nápojův opojných,

jednak z navyklého bytí i mírného užívání pálených nápojů.

65. Je-li tudíž pijáctví pouze následkem zneužití líhových nápojů?

Také užívání z návyku může býti příčinou pijáctví. Mladí lidé a dospělí slabých čivů, najmě ženské, upadají velmi často užíváním kvašených nápojův zdánlivě mírným do pijáctví.

Hlava VI. Jak účinkuje líh na tělo lidské?

66. Jak jeví se účinek líhovin na tělo?

Líh dráždí a spaluje tkaniva těla; proniká veškerá ústrojí jeho; nemůže žaludkem býti ztráven, přechází ihned do krve a s krví do všech ústrojů těla.

67. Které části těla trpí obzvláště líhem?

Přede všemi jinými jsou to ústroje nejúšlechtilejší: mozek, čivy, plíce, žaludek; pak játra, ledviny, srdce, krevné cévy (krevnice); posléze krev sama zkázu bere.

68. Jak účinkuje líh na mozek?

Plodí v mozku zánět, nával krve, krvácení do něho; ničí čivy, působí zavrať a porušuje činnost rozumu.

69. Jak škodí líh čivům?

Padoucnice a delirium šílenství z pití bývají jeho následkem. Ruce opilce se třesou, chůze jeho je nejistá, kůže ho svrbí, jako by ho mravenci štípali.

70. Jak škodí líh plícím?

Často objevuje se tu: a) zánět trubice, b) zánět plicní, c) souchotě.

71. Které neduhy žaludku vznikají často líhovinami?

a) Zánět žaludku (katarrh). Znamky jeho jsou: Špatné zažívání, žáha, vrhnutí a křeče; b) žaludeční vředy; c) rozšíření žaludku; d) rakovina. Tato bývá nevyléčitelná.

Sem přičísti lze také katarrh střevní, jenž taktéž v nestřídmosti svůj původ mívá.

72. Jak škodí líc játrům?

Přivodí nával krve do nich a zvrhlost tkaniva v játrech, jež pak nabubří a později zase se scvrkají. Tím povstává rušení zažívání, tlak k žaludku, vrhnutí, žloutenka, vodnatelnost atd.

73. Jak působí líc na ledviny?

Zvrhlost tkaniva v ledvinách, nával krve, kámen, úbytě ledvin, otylost ledvin, úplavice močová, bývají tu obyčejnými chorobami.

74. Jak škodí líhoviny srdci?

Činnost srdce zbytečně se zvyšuje; vzniká onemocnění svalů srdce, jež je příčinou zvrhlosti srdce, chorobné zvětšení srdce a otylost jeho; chlopně srdeční zvápenějí a stěny jeho ztuhnou. Tím povstává píchání a klepot srdce, ochablost, ochrnutí jeho a velmi často náhlá smrt (mrtvice).

75. Jak trpí cévy krevné (krevnice) líhem?

Cévy zvápenějí, ztuhnou, zkřehnou a trhají se; následky toho jsou mrtvice a náhlá smrt.

76. Kazí se krev líhem?

Ano; krev chabne a otravuje se, což přivodí všeobecnou zmalátnělost, nesčetné choroby a často i smrt.

77. Co ze všeho, co jsme dosud pověděli, následuje?

Že líh pokolení lidské vysiluje, moří a bývá příčinou přemnohých nemocí a předčasné smrti. Opilství jest hrozná neřest, která z rozumného člověka dělá zrovna hovádko a způsobuje mu škodu na majetku, cti, zdraví i v pozdních pokoleních ještě.

78. Škodí tedy pijáctví pouze pijanovi?

Pijáctví poškozují také potomky jeho, an otrava líhem způsobená je dědičná nemoc.

Děti pijanů ze zvyku jsou často zastiženy životní slabostí, tělesným znetvořením, posunčinou, padoucníci, blbostí a náchylností ku požívání líhovin, ku pijáctví.

Hlava VII. Jak působí líh na duši člověka?

79. Škodí-li líh silám, mohutnostem duševním?

Ovšem, an oslabuje tři její mohutnosti: rozum, vůli a paměť.

80. Proč rozum ochabuje líhem?

Protože mozek změkne, zvrhá se. Jelikož duše prostředkem mozku představy zevnější vnímá, nemůže působnost rozumu náležitě vykonávat, když nástroj k tomu — mozek — jest poškozen.

81. Jak působí líh na rozum?

Rozum slábne, soudnost jeho se mate, pak vzniká nezřídka delirium šílenství z pití. Pijan často trpí i přízrakem čili halucinací.

Někdy pijan zuří jako divá zvěř; jindy zase domnívá se, že jest pronásledován, což jej nezřídka popuzuje ku vraždě sebe a jiných. Konečný účinek bývá: bláznovství, pomatenost, zvířecí zvrhlost.

82. Jak trpí vůle líhem?

Vůle jím chabne. Pijan ze zvyku nemívá potřebné pevné vůle, by činil dobré a zlého se vystríhal; neníť svým pánem, nýbrž otrokem své náruživosti. Opilství jest mu příčinou mravní zvrhlosti a pramenem hnusných zločinů.

83. Jak škodí líh paměti?

Nezřídka ztrácí pijan paměť částečně aneb úplně; tak příšerný dábel chlastu obemkne nešťastnou oběť zatemniv jejího ducha. Také citlivost poškozují opilství; cit ochabuje, zvláště útlocit ženských pití oddaných klesá, v opak se zvrhuje.

Hlava VIII. 84. Mají děti užívatí líhovin?

Děti nemají nikdy opojných nápojův užívatí, protože tento jed škodí dětem více a rychleji než dospělým. Jsoutě síly a mohutnosti dětí ještě nevyvinuty, mají tudíž pro tento jed větší vnímavost než dospělí. Tato zvláštní vnímavost dětí jeví se také tím, že i mírné dávky piva neb vína, rumu a koňaku, byvše delší dobou pravidelně od dětí požívány, způsobují zmalátnělost těla i ducha, nepozornost ve škole, neposlušnost k rodičům, učitelům, bezsenność, rozčilenost ano i těžké choroby, šílenství, padoucnici, psotník, děsné nabubření játer, zánět ledvin s vodnatelností. Děti, jimž nemoudří a nesvědomití rodiče takových líhovin poskytují, neprospívají ani na těle ani na duchu; nerostou aneb málo rostou, zakrňují, trpí nechutí k jídlu, nezažíváním, slabostí tělesnou; duch jejich chabne, mravnost

hyne, ony patří obyčejně k žákům nejhorším. U takových dětí kráčí s rostoucí neschopností tělesnou ruku v ruce také mravní zpustlost. V Rakousku r. 1876. spáchaly děti nedospěvší ještě 14 let 352 zločinů, jichž počet stoupl r. 1884. až na 579. Kdo tedy chce, by děti byly ducha a těla zdravého, čilého a k práci schopného, nedávej jim nikdy líhovin a zamezuj jim co nejvíce a nejdéle přístup a příležitost k nim.

Hlava IX. Nestřídmost — metlou rodiny.

85. Škodí-li opilství blahu rodiny?

Opilství ničí rodinný život, plodí domácí bídu, bývá nevypráhlým pramenem slzí, záhubou dobré výchovy dětí a jistým hrobem manželské a dětinné lásky.

Pijan z návyku jest zloduchem rodiny; špatným manželem, nezdárným synem, opovržením hodným otcem. Otec pije, syn se opíjí, vnuk musí do blázince aneb do káznice a s pravnukem, bídným to dědicem hříchův otců, vymírá rodina, pokolení! „Chci navštívití dítky za zločiny otcův až do třetího a čtvrtého kolena“ dí Bůh ve starém zákoně.

Hlava X Opilství — metlou společnosti.

86. Proč jest opilství kletbou pokolení lidského vůbec?

Opilství sežírání blahobytu lidu a bývá původem žebroty; často jest příčinou nehod všeho druhu; k němu se druží tuláctví, zločinnost a šílenství.

87. Neobohacuje-li pijáctví lid, když tolik peněz zaň vydaných do oběhu přivádí?

Nikoliv; milliony za líhoviny vydané, přinášejí užitek pouze jich vyrábitelům a hospodským, jelikož pijan. za vlastní peníze žádného přiměřeného užitku nenabývá. Kdyby tyto ohromné sumy peněz byly vynaloženy na skutečné potraviny, měl by z toho každý prospěch. A kolik půdy, již nyní výroba líhovin potřebuje, mohlo by se použiti na její zdělání, na chléb, na potraviny!

88. Co je souditi o těch millionech, jež líhoviny říší přinášejí? (z piva 34 mill., z vína 6 mill., z kořalky 34 mill. zl.)

Tento příjem stojí více než vynáší; neboť, kdyby nebylo pijanův a pijáctví, značně by poklesl náklad na policii, trestnice, polepšovny, nemocnice, blázince atd.

89. Jakým způsobem je pijáctví příčinou neštěstí a úrazův?

Následky navyklého opilství dělníkův aneb úředníkův bývají: nehody při drahách, na moři, jež jsou často spojeny se ztrátou četných lidských životů a mnoha majetku, pak výbuchy v hutích, uhelných dolech atd.

90. Jak se má pijáctví k tuláctví, zločinství a choromyslnosti?

Téměř všichni tuláci jsou opilci, kteříž náruživost tuto zdědili. Aspoň $\frac{3}{4}$ zločinů a třetina choromyslných zavinilo opilství.*)

---

*) Spotřeba kořalky od r. 1878.—1885. stoupla v Rakousku ze 70 mill. na 78 mill. litrů.

Veškeré zlé následky pijáků, zejména kořalečníků můžeme zahrnouti takto:

1. Pijáctví rozvádí často manžely, působí vády, bitky, rozbroj a vraždy mezi nimi, kteříž

Vypito jí bylo ročně v těchto letech v Rakousku-Uhersku za 57 mill. zlatých.

Spotřeba líhovin	r. 1881.	1893. v Rakousku:
kořalky 100%	2·7 l.	4·5 l. na osobu
vína	15· l.	18 9 l.
piva	50· — l.	63·5 l.

V Čechách je nejméně 12.757 krčem, na Moravě 13.900 krčem.

Na Moravě zaviněno r. 1890. 22% samovražd pijáctvím, v Čechách 24%, ve Slezsku 27%.

V obcích přes 5000 obyvatel umírá ve stáří 20—40 let každý sedmý až osmý, ve stáří 40—60 let každý šestý ve stáří přes 60 let každý 17. muž opilství oddaný.

V Rakousku připadlo r. 1893. na

100 choromyslných	18·3%	pijanů ročně
na Moravě	6·—%	» »
v Čechách	4·9%	
ve Slezsku	11·4%	»

V Rakousku r. 1884. rozmnožilo se zločinství z pijáctví o 30%; vězňů přibýlo v tom roku o 143.000 jen pro zločiny z opilství spáchané.

Od roku 1876.—1880. byli odsouzeni pro vraždu, zabití:

v Čechách .	1131 osob
na Moravě	895
ve Slezsku	56

pro pijáctví byli potrestáni:

v Čechách .	367 osob
na Moravě	306
ve Slezsku	29

Morava má 6184 notorických čili nepolepšitelných kořalů mezi 2½ millionů obyvatelů. — Na Moravě náleží 80% všech alkoholiků k třídám bezmajetným. — Roku 1886. čítal se na Moravě jeden opilec ze zvyku na 431 osob, roku 1898. již na 340 osob.

- přisahal si před oltářem věrnost až do smrti a zabíjí jich lásku.
2. Kazí křesťanské vychování dítek. Jaký dává opilec příklad svým dětem!
  3. Škodí tělu a podkopává zdraví, nedávajíc mu žádné síly, nýbrž rozčiluje, dráždí, by tím více oslablo.
  4. Přivolává nouzi a chudobu; protože těžce vydělaný groš v krčmách se propije, musí rodina jíti žebrat nebo — krade.
  5. Způsobuje surovost a vede k zločinům. Tři čtvrti zločinů pocházejí z opilství.
  6. Opilstvím stává se člověk ve službě nespolehlivým a k ní neschopným a způsobuje nesčíslná neštěstí při strojích, v továrnách, při jízdě atd.
  7. Přivádí do bláznince. Kolik tisíc lidí umírá v naší vlasti zbláznivše se z pití!
  8. Zabíjí svědomí, umrtvuje vůli a vede k sebevraždě. Opilec sebou nevládne.
  9. Vraždí rozum, cit a všechn vyšší život duševní, zabíjí víru a odvádí od Boha, umořuje lásku k slovu Božímu a k modlitbě, ničí myšlenku na soudný den a věčnou odplatu. „Hledte, by snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím a opilstvím a pečováním tohoto života a aby nepřišel na vás ten den (soudu) náhle.“ (Luk. 21, 34.)
  10. Kořalka a opilství zavírá člověku království nebeské a blaženost věčnou, jakož jest psáno: „Opilci královstvím Božím vládnouti nebudou.“ (I. ke Kor. 6, 10.)

11. Opilců umírá třikrát více než lidí střídmých.
12. Špatná kořalka obsahuje fuzl, tedy jed. Lučbou se vyzkoumalo, jaké otraviny větší část kořalek v sobě má.
13. Kořalka denně pitá dráždí nepřírozeně žaludek, mozek, čivy a cévy krevní.
14. Kází trávení a zažívání; dušení, třesení, tlukot srdce, zkažená játra — to všechno pochází z nestřídmého pití kořalky.
15. Děti opilcovy umírají souchotěmi, úbytěmi, trpí nemocemi duševními, padoucníci, blbostí, hluchoněmotou a oddány bývají mrzkostem.
16. Schopnosti k zbrani ubývá a útrat na podpory neduživců z pití rostou pro stát, obec a jednotlivce.
17. Sčítání lidu dokazuje strašlivé řádění moru kořalečného.

Přísné zacházení s opilci jest dobrodiním pro střídmé; je i spravedlivé, protože pijáctví je přečinem proti mravnosti.

Věřte tomu všemu a pohledněte na spoluobčany a sousedy své, kteří se oddávají pití.

Peníz, kterýž zanášíte do krčem, ujímáte zdravému pokrmu a dětem svým. Krčma zbohatne a vy se ožebračíte.

Počítejte, co vás kořalka denně stojí!

Kdo buď sám aneb s rodinou denně za 5 kr.		
kořalky vypije, vydá ročně	18 zl.	25 kr.
Kdo denně vypije za 10 kr. kořalky		
vydá ročně	36	50
— — — — za 20 kr.	73	—
— — — — za 30 kr.	109	50

Obec, v níž 100 lidí kořalku pije, vydá tedy, vypije-li každý denně jen za 5 kr., ročně 1825 zl.

10	3650
20	7300
30	„ 10950

Co by mohla taková obec za toto množství tisíců zlatých dobrého pro obyvatele své vykonati, kdyby těch 100 kořalečníkův upustilo od zvyku jim samým a jich lidem tak záhubného!

Hlava XI. Kterými prostředky možno potírati pijáctví?

91. Proč se mírné užívání piva a vína lehkého tou měrou nezavrhuje a proč právě proti páleným nápojům zvláště se bojuje?

Protože pivo a víno lehké neškodí tou měrou, jako pálené nápoje (spirituosity). Lehké a dobré pivo nepije se obyčejně nemírně a nepůsobí tolik škodlivě, jsouc v malé míře užito. Totéž platí o lehkém, čistém přírodním víně.

92. K čemu tedy musí především snaha protivníků líhovin směřovati?

K tomu, by pálených nápojů bylo užíváno pouze jako léku, nikdy však jako pravidelného požitku, a musí se vždy varovati alespoň před nemírným požíváním kvašených nápojů.

93. Kdo může působiti na omezení pití líhovin?

Jednotlivci, spolky a přede všemi jinými veřejné správy: obecní, zemské a státní.

a) Působnost osobní.*)

94. Jak může jednotlivec pijáctví potírat?

Když sám od silných nápojů docela se zdržuje a k tomu čestným slovem anebo slibem se zavazuje, že buď na určitou dobu nebo po celý život těchto nápojů se zříká.

95. Kdo jest více zdrženlivým?

Kdo na způsob mnohých Angličanů, Američanů od každého opojného nápoje se zdržuje, tudíž nejen od kořalky, nýbrž i od piva a vína.

96. Jak prospívá úplná zdrženlivost?

1. Pro opilce bývá nejlepším a někdy jediným lékem.
2. Jejich děti a ty, kdož velkou náchylnost ku pití mají, chrání vydatně před pijáctvím.
3. Ti, kdož dobrovolně a nikoliv jen z opatrnosti k ní se zavazují a ji osvědčují skutkem, dávají jiným povzbuzující příklad, podávajíc zároveň důkaz, že líhoviny v nižádné způsobě ku zdraví nebo blahu nejsou potřebny.

---

*) Blahodárný účinek na potírání pijáctví má předně žena jakožto družka na pouti životem a jakožto matka; jsouc muži nejbližší a první vychovatelkou dětí má nejhlavnější účinek na duševní a tělesný rozvoj lidstva. Hlavní bitvu v boji proti pijáctví může svést kněz při vyučování sv. náboženství na kazatelně a ve škole a s ním upřímně pracující učitel. Katechismus a biblické dějiny dávají jim mnohou zbraň proti opilství. Katecheta může k účelu tomu použiti každého Božího přikázání, an opilec každé z nich více méně přestupuje. Učitelé skýtá vyučování ostatním předmětům mnoho látky a příležitosti v boji proti tomu zlu.

97. V kterém věku máme navykati zdrženlivosti?

To můžeme vždy činiti. Nejlépe však jest navykati jí za mládí, dokud zlozvyk ten ještě kořenků nezapustil; jej předejítí je snáze než vyléčiti. Mylně má se za to, že by náhlá zdrženlivost pro pijáka ze zvyku měla nebezpečné následky v zápětí.

98. Potřebuje-li dělník silných nápojů?

Nikoliv, poněvadž líc 1. nesílí, 2. únavy trvale neodjímá. Tisíce zdrženlivých dělníků v různých zemích dokazují, že jsou ku práci schopnější, v ní vytrvalejší svých nezdrženlivých soudruhů.

b) Působnost spolků.

99. Jaký účel mají spolky střídmosti?

Mají za účel, aby potíraly opilství.

100. Jakým způsobem to činí?

1. Tím, že podporují zdrženlivost od silných nápojů.
2. Tím, že zhoubné následky opilství a požehnání střídmosti do pravého světla staví a to schůzemi, poučením, přednáškami, časopisy, spisy a j.
3. Tím, že veřejné mínění pro dobrou věc získati se snaží a dovolávají se pomoci vrchností, by tyto proti opilství a jeho následkům škodným vhodná opatření učinily.

Rakouský spolek proti opilství ve Vídni a nově založený spolek zdrženlivosti učitelů tamtéž ponese dobré ovoce pro celou naši říši. Totéž

může se očekávati také od sjezdu loni ve Vídní proti opilství konaného.

c) Vliv správy státní.

101. Jak se má vláda ku pijáctví chovati?

Má 1. podporovati spolky střídmosti, zdrženlivosti, zvláště však hnutí proti pijáctví a 2. zákonitá opatření učiniti na omezení a potírání jeho. V naší rakouské sněmovně poslanecké čeká již od roku 1887. osnova zákona proti opilství svého dlouho kýženého a častokráte popoháněného vyřízení, jehož se jí až dosud nedostalo.

Nejnověji zanášejí se u nás sněmy moravský a dolnorakouský úmyslem, založiti léčebné ústavy pro pijáky, jak jsou již zřízeny v Americe (Main, Boston), v Německu (16), několik v Anglicku a Švýcarsku.

102. Které příběhy a příklady starého a nového věku vzbuzují ošklivost nestřídmosti?

Zvláště sluší tu jmenovati: potopu světa, zkázu Sodomy a Gomorrhý, Esaua, Baltazara, Heroda, bohatého hodovníka, bídný útěk Napoleona z Rusi; neboť nejen nepřítel a strašná zima potřeli jeho voje, nýbrž i kořalka: mnozí vojíni jeho byli na sněhu a ledu nalezeni ztuhlí, majíce nádobu s kořalkou, v ruce křečovitě sevřené a j.

103. Které příběhy a příklady vzbuzují v nás lásku ku střídmosti a zdrženlivosti?

Zejména jsou to: Daniel a jeho 3 soudruhové v zajetí bab., Samson, Nasirejští, Rechabité, matka Samuelova, 300 bojovníků Gedeonových,

Jan Kř., Ježíš Kristus na kříži, apoštolé o letnicích, Karel Veliký, náš slavný vojevůdce Radecký a j.

104. Kterými zásadami máme se spravovati usilující o střídmost?

Naznačíme zde dvě zásady, jež tvoří společnou půdu pro různé směry ve hnutí našem a 12 pravidel, jež mnohými spolky střídmosti byla přijata.

Dvě zásady.

Jako společné zásady na potírání nemírného užívání líhovin uvádíme tyto dva body velmi významné:

1. Užívání i pálených nápojů nesmí se zavrhovati jako špatné čili hříšné. Zásada ta čelí proti mylnému náhledu, jakoby líhové nápoje samy sebou byly něčím špatným a jejich užívání samo sebou hříchem; též čelí proti výstředním stoupcům v boji proti líhovinám, kteříž celému hnutí více škody než užitku přinášejí.

2. Mnohým však je zdrženlivost od pálených nápojů, mnohým i zdrženlivost ode všech líhových nápojů naprosto potřebná, chtějí-li střídmy býti. Tato zásada uznána jest ode všech, kdož s otázkou naší se zabývají.

105. Kdo nesmí vůbec žádných nápojů líhových užívati?

1. Všechny děti aspoň do 14. roku svého věku. A proč? Viz Hlavu VIII.
2. Všichni chorobní opilci musí se zdržeti úplně a trvale od každé líhoviny. Jen takto možno, by neupadli opět do této neřesti.

3. Všechny ženy před porodem a po porodu, ana krev líhovinami zkažená také krev dítěte kazí a líh nezměněným způsobem dítěti ku požívání se dává.
4. Všichni, kdož pocházejí z rodin rozčilením trpících.

106. Kdo nemá užívat pálených nápojů?

1. Ti, kteří pocházejí z rodin pijáckých anebo z rodin souchotěmi postižených; těm potřebí je, aby se úplně zdrželi nápojů opojných.
2. Všichni dělníci za práce a v přestávkách jejích.
3. Všechny ženské osoby každého věku a stavu.

Dvanáct pravidel střídmosti.

1. Líhové nápoje, víno, pivo, kořalka nejsou potřebny člověku zdravému, nýbrž jsou docela zbytečny.

2. Dětem jsou líhoviny jedem.

3. Tyto nápoje jsou tím škodlivější, čím více líhu obsahují a proto je kořalka nejškodlivější.

4. Líh není potravinou, netvoří krve a není s to, by tělesnou práci trvale podporoval a v ní sílil. Z prvu povzbuzuje, dráždí, brzy však následuje ochabnutí všech sil.

5. Líhoviny u větší míře požití opojují, ochromují a omamují mozek a mohou i náhlou smrt přivoditi.

6. V malých dávkách ze zvyku užívané líhoviny ničí pozvolně všechny k životu potřebné ústroje tělesné (žaludek, játra, ledviny, srdce) a bývají příčinou, že člověk pomalu chřadne a konečně umírá.

7. Užívání nápojův opojných zvláště tím škodí, že dráždí chuť k pití a tím navyká k opilství.

8. Opilství hubí všechny ušlechtilé pocity člověka, vzbuzuje nejsurovější pudy a bývá často příčinou úplné záhuby.

9. Opilství ničí všechny schopnosti ducha a duše a způsobuje choromyslnost.

10. Opilství ničí blaho rodiny a přivádí do bídy a žebroty.

11. Děti, opilci a ti, kdož záchranou opilců se obírají, nemají žádných líhovin užívatí.

12. Léčební ústavy (asyly) pro pijany mají se úsilovně podporovati.

Stanovy spolku střídmosti a zdrženlivosti.

§ 1. Účel. Katolický spolek střídmosti má ten účel, aby potíral nadužívání líhových nápojů, „zvláště kořalky“, a veškeré zlořády s tím spojené a to jak mravně-náboženské tak i hospodářské.

§ 2. Prostředky. Členové postaví se pod ochranu sv. rodiny a třídí se na 3 skupiny:

- a) takoví, kteří usilují o střídme požívání líhových nápojů,
- b) takoví, kteří se zdržují od pití kořalky a
- c) takoví, kteří se zdržují od pití všech líhových nápojů.

Účelu snaží se spolek dosáhnouti:

1. poučováním o nebezpečnostech a škodách ze zneužívání opojných nápojů pocházejících, a to slovem a písmem, schůzemi, hromad-

ným rozšiřováním časopisův a spisů vhodných; poučováním o nápojích zdravých a příjemných.*)

2. zřizováním ústavů blahodárných: lidových kaváren (káva ze sladu ječného), spolkův úsporných, čítáren, jesliček, dětských zahrádek, dětských her, dobré pokračovací školy, tovaryšských spolků, náboženských jednot mužův a jinochů;

3. usilováním o vydání zákonův a nařízení státních, obecních a práci poskytujících;

4. opravou způsobu pití a nálevení;

5. ochranou mládeže před škodlivým pitím opojných nápojů;

6. zřizováním a podporováním léčebných ústavů pro osoby obého pohlaví líhovinami onemocnělé.

§ 3. Členství. (Ustanovení o tom dle místních poměrů.)

§ 4. Předsednictví. 1. Skládá se z předsedy a jeho náměstka, zapisovatele a pokladníka. Usnesení děje se většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje předseda. Ku platnému usnesení potřebí přítomnosti 3 členů.

2. Předseda jmenuje důvěrníky, kteří v jednotlivých okresích v zájmu spolku jsou činní.

---

*) Takové jsou šumivé limonadové-malinové bonbony, jichž užívání již mnoho dělníkův od pití líhovin osvobodilo. Pohár 3—4 decil. výtečného nápoje z bonbonů těch stojí 2 kr.; pití jich podporuje zdraví, hasí žízeň, nahrazuje líhoviny. Ceníky rozesílá Maršner v Praze, Ferdinandova třída č. 35.

3. Předseda má zvláště :

- a) každého roku svolati aspoň jednu valnou hromadu a dvě veřejné schůze;
- b) valné hromadě podati zprávu o záležitostech spolku a hotovosti jeho majetku;
- c) s jinými takovými spolky styky udržovati, by se docílilo účelu spolku;
- d) odstupující členy předsednictva až do příští valné hromady jinými nahrazovati.

§ 5. Valná hromada. Schází se nejméně jednou v roku; volí členy předsednictva na 3 roky, schvaluje zprávu výroční a pokladniční a usnází se o záležitostech předsedou k tomu účelu jí předložených. Usnesení děje se prostou většinou hlasů. Ku platnému usnesení je zapotřebí aspoň 10 členů přítomných. Při rovnosti hlasů rozhoduje předsedící.

§ 6. Zrušení spolku děje se usnesením valné hromady. Ku platnému usnesení o tom vyžaduje se aspoň $\frac{3}{4}$ hlasů přítomných členů. Hotovost spolku případně některému dobročinnému spolku neb ústavu.

§ 7. Schůze spolková koná se každou prvou neděli v měsíci v místnostech spolkových.

§ 8. Jedná o výhodách duchovních.

Předseda.

OBSAH.

Předmluva.

Napsal Josef Šústal.

	Strana
I. Proč vydáváme knihu tuto	5
II. Spolky střídmosti	15
III. Jubilejní jednota lidumilů na Moravě.	20
IV. Ochránovna v Dřevohosticích	27

Katechismus střídmosti a zdrženlivosti.

Dle J. Neumanna vzdělal a upravil František Perútka.

Proslov	35
Úvod	37
Hlava I. Druhy líhovin	38
Hlava II. Kvašené nápoje	38
Hlava III. Nápoje pálené čili destilované	42
Hlava IV. Co obsahují nápoje líhové?	44
Hlava V. Špatné následky užívání líhovin	45
Hlava VI. Jak účinkuje lih na tělo lidské?	47
Hlava VII. Jak působí lih na duši člověka?	49
Hlava VIII. Mají děti užívati líhovin?	50
Hlava IX. Nestřídmost — metlou rodiny	51
Hlava X. Opilství — metlou společnosti	51
Hlava XI. Kterými prostředky možno potírati pijáctví?	56
Dvě zásady	60
Dvanáct pravidel střídmosti	61
Stanovy spolku střídmosti a zdrženlivosti	62

Upozornění.

Aby se působení Dědictví našeho zvýšilo a rozšířilo, a také by se vyhovělo stanovám, dle nichž má Dědictví pečovati „o zvedení lidu moravského, jakého náš čas požaduje a to o zvedení všestranné, avšak na základě víry katolické“, — výbor Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje usnesl se na tom, vydávati ob čas také spisy menšího objemu pojednávající o časových otázkách a potřebách lidu našeho. Tyto spisky v jednu knihu svázané budou podílem členským, mimo to pak i jako zvláště brošurované knížky za laciný peníz o sobě budou prodávány.

Takto aspoň poněkud by se Dědictví naše přispůsobilo jiným podobným družstvům, jako na př. Družstvu sv. Mohora v Celovci, které má letos 80.000 členů, jež několika knížkami poděluje. Ovšem jest zařízení tohoto družstva zcela jiné, asi takové jako u nás „Matice lidu“ nebo „Ludmila“, jež pro naše Dědictví zavést nelze, jemuž však způsobem shora naznačeným možno bylo by se přiblížiti.

Záměru tomu vyhověno již podílem tímto na rok 1902. Všechny tři jeho součástky: „Františka Slavatová“, „O úpadku rolnictva“ a „Katechismus střídmosti a zdrženlivosti“ lze dostati též o sobě, a by časové tyto spisy co nejvíce mohly býti rozšiřovány, ochotni jsme cenu jich ještě značně snížití těm, kdož by více výtisků najednou objednali. Prosíme, aby přátelé lidu našeho příležitosti této hojně používali a také ostatní dobré knihy Dědictvím vydané a za velmi sníženou cenu nabízené co nejvíce šířili.

V Brně o Vánocích 1902.

Vlad. Šťastný,

starosta D. C. M.

STANOVY

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje

v Brně.

---

§ 1. Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje.

Dědictví pečuje o zvedení lidu moravského, jakého náš čas požaduje; o zvedení všestranné, avšak na základě víry katolické s vyloučením všeliké politiky.

§ 2. Prostředky k dosažení účelu tohoto.

Spisování a vydávání knih a sice netoliko výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku našeho prohlédajících, zvláště dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel a orby, atd. — I v zábavných spisech obsažena býti má buď obrana, buď utvrzování pravdy některé katolické, jížto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou Dědictvím, pokud jmění stačí:

1. Obšírné životopisy svatých,
2. Spisy poučné,
3. Spisy zábavné,
4. Časopisy a všeliké listy běžné,
5. Předměty umělecké, ku př. obrazy, zeměvidy čili mapy atd.

Poznámka: Orgánem Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje jest »HLAS«, časopis církevní.

§ 3. Šetření zákonův tiskových.

Při vydávání časopisův, knih běžných, obrazův atd. budou se stávající zákony tiskové zevrubně zachovávat

§ 4. Zřízení Dědictví.

1. Spoluúdem Dědictví státi se může každý, kdo za sebe jedenkrát na vždy položí 10 zl. r. m.

2. Vklad tento může se zapraviti buď najednou, anebo ve dvou po sobě jdoucích ročních lhůtách po 5 zl. r. m., které až do dne 30. září každého roku vyplaceny buďtež. Kdo by do té doby vklad nezaplatil, přestává býti údem Dědictví.

3. Kdo však témuž ústavu 100 zl. věnuje, považován bude za spoluzakladatele a obdrží 4 výtisky věcí Dědictvím vydaných zdarma.

4. Kdo jednou na vždy dá 50 zl., bude téhož ústavu spoluúdem I. třídy a obdrží 3 výtisky. Kdo 20 zl. dá, stane se spoluúdem II. třídy a obdrží 2 výtisky. Kdo 10 zl. položí, bude spoluúdem III. třídy a obdrží 1 výtisk zdarma.

Spojí-li se manžel s manželkou v jeden toliko základ o 10 zl., vydávati se jim budou knihy jen do úmrtí toho, který první v diplomu poznamenán jest.

Poznamenání. Bylo-li by potřebí druhého nebo třetího vydání některé již vydané knihy, spoluúdomé ji dostávati nebudou, nýbrž knihy ty prodávati se budou ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávati mohla.

Aby úmrtí spoluúda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádají se vpp. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové pokladníkovi Dědictví, třebaš přímo poštou oznámiti ráčili. Podobného oznámení písemného potřebí jest, kdykoliv spoluúd některý buď k vyšší důstojnosti vynikl, nebo jinam se přestěhoval.

5. Řehole, děkanství (vikariáty), osady, knihovny, školy, rodiny, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojnásobným vkladem za spoluzakladatele nebo za spoluúdy věčné do Dědictví podle tříd svrchu jmenovaných.

6. Každému volno doplněním vkladu u vyšší třídu postoupiti. Zašle-li tudíž na př. spoluúd III. třídy k prvním 10 zl. opět 10 zl., stane se spoluúdem II. třídy atd. Avšak spoluúdství postoupiti jinému nedovoluje se.

7. Každý přistupující račiž jméno a místo přebývání svého, jakož i biskupství a děkanství (vikariát) a poslední poštu zevrubně udati.

8. Každý kněz, který jest údem Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, bere na sebe povinnost, buď ve slavnost, buď některý den v oktávě sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje každoročně sloužiti mši svatou za všechny živé a mrtvé spoluúdy dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno-li jinou mši svatou za obrácení národů slovanských od jednoty církevní odloučených, kterouž pobožnost jistě každý spoluúd jakožto věrný katolík spolu konati neopomine.

9. Zemřelí, za které někdo vklad k Dědictví učinil, tak jako ti, kteří na smrtelné posteli nejméně 10 zl. za sebe do Dědictví odkázali, stávají se účastnými duchovních milostí v předešlém (8.) čísle jmenovaných.

Každý, jenž byl vklad ten učinil za mrtvého, pokud živ jest, knihy bez ohledu na velikost vkladu, ovšem nejméně 10 zl., po jednom výtisku dostávati má.

10. Správu Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje vede výbor sestávající z kněží, kteří buď v Brně, buď na blízkou přebývají.

11. U jiných osob a úřadů zastupuje Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje starosta, a nemá-li prázdňe od jiného zaměstnání, jeden z jednatelů.

12. Výbor schází se čtvrtletně a k vyzvání starosty i častěji v Brně, aby, čeho potřebí, v poradu bral, a většinou hlasů přítomných výborníkův o nálezech pro celé Dědictví platných rozhodoval. — Výbor má právo, počet údvů svých odcházejících doplniti nebo i rozmnožovati, avšak ne jinak, než katolickými kněžími, a každoročně uveřejňuje zprávu o činnosti své.

13. Každý spoluúd Dědictví má právo, písemné návrhy své činiti a přání svá projevovati dotčenému výboru, kterýžto při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu bráti a dle nich, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovati.

14. Ve sporech, z poměru spolkového snad vzniklých, děje se odvolání k starostovi, a v domněle nedostatečném vyhovění ku příslušícím c. k. úřadům.

15. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na výslovnou žádost honorář podle výbornosti, obšírnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor úsudek pronese.

§ 5. Rozesílání knih a výtvorův uměleckých.

O rozesílání knih, spisův a jiných předmětů Dědictvím vydaných, postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví hned račiž oznámí, ze které z ustanovených expedici si knihy bráti bude.

Poznamenání I. Pravidlem v této věci zůstane, co na lístku tištěno jest: že na poukázání lístku svého každý spolu-úd v hlavní komisi u p. K. Winikera, knihkupce v Brně, v Cyrillo-Methodějském knihkupectví (Gustava Francla) v Praze a Bedřicha Grosse v Olomouci knihy sobě vybíráti má. Kdo by však chtěl poštou knihy své dostati, račiž se obrátiti frankovaným listem na jmenovaná knihkupectví a přiložíž 3 kr., kterýžto peníz přísluší knihkupci za práci a obálku, mimo to ještě 6 kr. na kolkovaný list nákladní.

Poznamenání II. Všeliké dopisy v záležitostech Dědictví ss Cyrilla a Methoděje buďtež posílány pod adressou: Vd. msgr. Vladimír Štastný, bisk. rada a pap. komoří v Brně, starosta Dědictví Cyrillo-Methodějského; zásilky peněz a objednávký knih pak buďtež činěny v listech frankovaných pod adressou:

**Pokladnictví Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje
v Brně, ulice Dominikánská, biskupský alumnát.**

§ 6. Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává, nahlédati v jednání spolku, bdíti nad zachováním nařízení v propůjčeném potvrzení daných, anebo všeobecnými předpisy ustanovených, a uzná-li toho potřebu, přidati spolku od příslušícího úřadu určeného císařského komisaře.

2. Kdyby se spolek rozejíti měl, rozhodne výbor o jmění v Duchu Dědictví svatého Cyrilla a Methoděje, a podá o tom předběžnou zprávu vys. c. k. místodržitelství a svému P. T. nejdůstojnějšímu panu biskupovi.

Stanovy tyto potvrzeny jsou výnosem nejd. bisk. konsistoře v Brně ze dne 7. srpna 1879, č. 2297, a výnosem vys. c. k. místodržitelství v Brně ze dne 2. srpna 1879, č. 23 376.

Poznámka redakce. Dle § 5. stanov přijímají se rody položením 20 zl.; k tomu podotknouti třeba, že rod se běře, dokud jméno se netratí. Dcery provdané, není-li synův, odebíratí budou knihy, pokud žijí, dítky pak jejich, jiné jméno nesoucí, nemají už práva toho.

Údů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak stanovami určeno jest, a jak veškeré údstvo očekává, o slavnosti svatých apoštolů Cyrilla a Methoděje, nebo v některý den v oktávě téže slavnosti mši svatou za živé a zemřelé spoluúdy sloužili; mimo to, je-li možná a libo-li, druhou mši svatou za obrácení národů slovanských od jednoty církve odloučených. Ostatní údové nekněží konejtez s týmže nábožným úmyslem v naznačeném čase vroucí modlitby.

Nesmí se také mlčením pominouti fundace, kterouž učinil první starosta Dědictví František Sušil u ctihodných otců Minoritů v Brně, aby totiž v jejich chrámě každoročně v oktávě svatého Cyrilla a Methoděje dvě mše svaté za údy Dědictví se sloužily.

Údům, kteří o slavnosti sv. Cyrilla a Methoděje nebo v oktávě téže slavnosti svátosti hodně přijmou, některý kostel navštíví a na úmysl sv. Otce se pomodlí, udělil papež Pius IX. brevem ze dne 21. listopadu 1856 plnomocné odpustky, které se i duším v očistci přivlastniti mohou.

Prosba k velebnému duchovenstvu.

Stává se nejednou, že po úmrtí horlivého šířitele knih našeho Dědictví, jenž pro všechny jeho členy ve farnosti a v okolí obstarával vyzvedání ročního podílu v knihkupectví k tomu ustanoveném, odběrací lístky na tyto podíly přicházejí na zmar a že tím členové, kteří dle stanov povinni jsou na odběrací lístky své v dotčeném knihkupectví roční podíl vyzvednouti, ve veliké nesnáze uvedeni bývají, nevědouce, co sobě počítí. Obrátí-li se podílníci ti na představenstvo Dědictví, na starostu a pokladníka, jsou i tito v nemenších nesnázích, zvláště ztratily-li se podílníkům ve větším počtu i diplomy, v nichž čísla podílníkův a rok, v němž do Dědictví vstoupili, zaznamenány jsou. Pak nezbývá, leč pracně vyhledávati v repertoiru jména podílníkův těch, vystopovati v matrice Dědictví rok a vklad jejich, a v knihkupectví, k němuž příkázání byli, vyšetřovati, kolik ročních podílů již sobě vyzvedl a kolik ještě vyzvednouti právo mají. To vše však s velikou ztrátou času a spolu s výlohami poštovními i s výlohou za nově vystavený lístek odběrací spojeno jest. A což teprve, když se ztratily nejen lístky a diplomy s čísly podílníkův, nýbrž i jména jejich nejsou známa a na představenstvu Dědictví se žádá, aby najednou veliký počet všech údů Dědictví celého okolí nebo celé rozsáhlé farnosti, jichž ani jména ani čísla nebyla udána, v matrikách vyhledalo a jim nové lístky vydalo!

Aby se takovým zmatkům a obtížím předešlo, prosíme velebné duchovenstvo, kteréž vyzvedání ročních podílů pro členy Dědictví z děkanství, z farnosti nebo z okolí obstarává, aby lístky odběrací na bezpečném místě, totiž v archivu farním uschovávalo a k němu i úplný seznam všech tamních členů Dědictví i s čísly diplomův přiložiti a tak zachovávatí ráčilo. — Zároveň se p. t. velebné duchovenstvo česko-slovanské snažně žádá, aby Dědictví Cyrillo-Methodějské opět, jak bývalo jindy, mezi lidem hojně šířiti, rovněž i samo do Dědictví hojně přistupovati ráčilo.

Vladimír Šťastný,

starosta Dědictví.

K laskavému povšimnutí p. t. údům!

1. Každý úd nechť sobě lístek odběrací buď u sebe nebo na farním úřadě uschová, poněvadž toliko na poukázání jeho díla Dědictvím vydaná obdrží.

2. Kdo by list odběrací ztratil anebo komu dochází, nechť ve vyplaceném psaní (franko) od »Pokladnictví Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně« nového listu sobě vyžádá a k témuž cíli číslo listu ztraceného udá, které v diplomu zaznamenáno nalézá, a nemá-li ani toho, aspoň nechť řádně jméno své a rok přistoupení k Dědictví oznámí; na poštovní výlohy a za zhotovení nového lístku nechť 20 h (nejlépe v poštovních známkách) přiloží.

3. Každoročně na podzim, když to oznámeno bude »Hlasem«, nechť každý úd list odběrací dá podepsati od svého duchovního pastýře na důkaz, že na živě jest a právo má, díla odebírat, a takto podepsaným listem nechť se vykáže v knihkupectví na listě zpředu naznačeném, kde se mu kniha vydá.

4. Od vydávání a zaobalení zásilky každoročně platí se v knihkupectví za knihu po 6 haléřích. Kdo však ve dvou letech díla svá z knihkupectví nevyzdvihne, bude se za to míti, že se práva svého vzdává a je Dědictví věnuje.

5. Radno jest, aby všichni údové farnosti neb i celého dekanátu (vikariátu) se společně o svá díla v náležitém knihkupectví přihlásili, jelikož jim takovým způsobem povozných útrat ubude; ovšem musejí všichni své odběrací lístky od duchovního pastýře podepsané neb aspoň čísla těch lístků s připojenými jmény a s potvrzením vel. duchovního pastýře na své knihkupectví zaslati, zároveň i poplatek vypadající za vydání oněch knih po 6 h za knihu (jakož nad to 12 h za poštovní lístek, děje-li se zásilka poštou) připojiti a útraty zasláním způsobené sami zapraviti. Kdo by chtěl, aby mu byla jednotlivě podílná kniha poslána pod křížovou obálkou, nechť ve vyplaceném listě svému knihkupectví pošle svůj odběrací lístek a přiloží ve známkách poštovních kromě 6 h za knihu ještě 30 h na poštovné.

6. Pro uvarování všelikého zmatku jest každý úd povinnen, knihy své odebírat z toho knihkupectví, kteréž mu zpředu vykázano jest; přestěhuje-li se však blíže jiného, jemu přístupnějšího knihkupectví, nechť to »Pokladníkovi Dědictví Cyrillo-Methodějského« oznámí, a stane se po vůli jeho.

7. Úmrtí každého úda nebo vymření rodiny za úda zapsané račtež dpp. duchovní správcové nebo p. t. příbuzní zemřelého pokladníkovi laskavě oznámiti.

Řídící výbor „Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“.

Msgr. Vladimír Štastný, pap. komoří a bisk. rada, rytíř císař. rak. řádu Františka Josefa, em. professor gymn. v Brně, starosta. — Dr. Robert Neuschl, bisk. rada a konsist. assessor, professor bohosloví v Brně, jednatel. — Antonín Adamec, bisk. rada a konsist. assessor, regens bisk. bohosloveckého ústavu v Brně, pokladník. — Vilém Ambrož, konsist. rada a katecheta při vyšší dívčí škole v Brně. — Dr. Josef Dvořák, professor bohosloví v Brně. — Dr. Karel Eichler, konsistorní rada, katecheta v Brně. — Tomáš Hájek, č. konsist. rada, farář na odpoč. v Kroměříži. — Ferdinand Harna, farář ve Chvalkovicích u Olomouce. — Msgr. Dr. Jak. Hoder, síd. kanovník král. kapitoly, pap. komoří, bisk. rada a konsist. assessor, professor bohosloví v Brně, revisor účtů Dědictví sv. Cyr. a Meth. — Dr. František Hošek, kons. rada, emer. prof. bohosloví v Meranu. — Alois Hruďička, bisk. a kons. rada, děkan a farář v Telči. — Msgr. Ed. Karlík, pap. komoří, bisk. a konsist. rada, kanovník a děkan v Mikulově. — Dr. Fr. Kolísek, konsist. rada, správce fary a I. vikář při síd. bisk. chrámu P. v Brně. — František Korec, konsist. rada a farář v Urbanově. — Beneš Method Kulda, kanovník na Vyšehradě v Praze, os. děkan, em. vikář, konsist. rada Pražský a Budějovický. — Dr. Jos. Kupka, bisk. rada a konsist. assessor, prof. bohosloví v Brně. — Jan Novotný, kons. rada, děkan a farář v Radostíně. — Msgr. Dr. Josef Pospíšil, pap. komoří, síd. kanovník král. kapitoly, em. prof. theologie, direktor em. regens bisk. alumnátu v Brně. — Fabian Roháček, sídelní kanovník král. kapitoly, bisk. rada a konsist. assessor v Brně. — P. Alois Slovák, O. S. A., dieces. předseda sv. Josef. jednot. jinochů a mužů v Brně. — Josef Svoboda, č. kanovník, bisk. rada a konsist. assessor, arcikněz, děkan a farář v Lulči. — Tomáš Šilinger, O. S. A., redaktor »Hlasu« v Brně. — Msgr. Robert Šuderla, inful. prelát I. a kapitolní děkan stol. chrámu Páně Brně, domácí prelát J. Svatosti, býv. revisor účtů Děd. sv. Cyr. a Meth. — Fr. Weber, farář v Miloticích, expositorio can. orn., rytíř. b. hrobu Jerusalem. — Maxmilian Weinberger, konsist. auditor a II. vikář při biskupském chrámu Páně v Brně. — Msgr. Jan Kř. Vojtěch, inful. prelát II. a arcijáhen stol. chrámu Páně v Brně, pap. komoří, em. direktor boh. alumnátu, em. prof. theologie. — Dr. Pavel Vychodil, O. S. B., ředitel tiskárny v Brně. — Theodor Wolf, č. kanovník, bisk. rada a konsist. assessor, c. k. prof. v Brně. — Ignát Wurm, vikář stol. chrámu Páně, kn. arcib. rada a konsist. assessor v Olomouci, rada nejd. biskupa Ďakovského, konsist. rada Bosenský, Srjemský a Lvovský.

Příjem a výdaj Dědictví sv. Cyr. a Meth.

od 1. ledna do 31. prosince 1901.

Číslo	Příjem a výdaj	Na čpisech	Na hotovosti	
		K	K	h
	Zbytek od roku 1900.:			
	A) Ve veřejných fondch	172100	—	—
	B) Na hotovosti	—	13	93
	Nový příjem:			
I.	Úroky	—	7351	21
II.	Vklady nových údů, splátky, dary a odkazy	—	1802	62
III.	Za prodané knihy	—	696	89
IV.	Rozličné příjmy	—	7	70
	Souhrn příjmů	172100	9872	35
	Výdaj:			
I.	Za tisk a papír	—	4254	38
II.	Honorář	—	560	80
III.	Za vazbu	—	2022	—
IV.	Daně (aequivalent poplatkový s přirážkou školskou).	—	381	42
V.	Poštovné a povozné	—	137	31
VI.	Různé výdaje	—	458	—
	Souhrn výdajů	—	7813	91
	Bilance:			
	Když se od příjmů	172100	9872	35
	odpočítá vydání	—	7813	91
	zbývá koncem roku 1901	172100	2058	44

Vladimír Šťastný,

t. č. starosta.

Dr. Jak. Hodr,

t. č. zkoumatel účtů.

Antonín Adamec,

t. č. pokladník.

Seznam spisů,

které Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně za 52 roků své činnosti vydalo :

R. 1851. — Moravan, kalendář na r. 1852. (pořadatel v r. 1852 až 1859 B. M. Kulda)	ve	5.000 výt.
R. 1852. — Moravan, kalendář na r. 1853 .	"	2.000 "
Obraz sv. Ludmily od Jos. Hellicha	"	2.000 "
R. 1853. — Moravan, kalendář na r. 1854 .	"	2.000 "
Podíl č. 1. Procházka Tom., Putování Krista Pána po sv. zemi		2.000
Mapa Palestiny od Jana B. Fáborského		2.000
R. 1854. — Moravan, kalendář na r. 1855,		4.000
Podíl č. 2. Fr. X. Škorpík, Missi tichomořské,		3.000
Mapa Černé Hory od Jana B. Fáborského		3.000
R. 1855. — Moravan, kalendář na r. 1856,		4.500
Podíl č. 3. Procházka J., Montalbertův Život sv. Alžběty,		3.500
Manes Josef, Diplom pro údy D. sv. C. a M. (umělecká mědirytina) dává se každému novému údu.		
R. 1856. — Podíl č. 4. Sušil Fr., Josefa Flavia O válce židovské		4.000
Moravan, kalendář na r. 1857,		8.000
Mapa Palestiny 2. vyd.		2.000
Procházka Jak., Život sv. Alžběty 2. vyd.		2.000
R. 1857. — Moravan, kalendář na r. 1858,		10.000
Podíl č. 5. Štule V., Život sv. Cyrilla a Methoděje		8.000
Obraz sv. Cyrilla a Methoděje od Jos. Hellicha		8.000
Podíl č. 6. Novotný V., Fabiola od Wisemana		8.000
Mapa Italie stř. od Jana B. Fáborského		8.000
Obrázek sv. Cyrilla a Methoděje (8°) od Jos. Hellicha.	"	24.000
R. 1858. — Moravan, kalendář na r. 1859,	"	10.000
Podíl č. 7. Valouch Fr., Život sv. Jana Kapistrana	"	10.000
Podíl č. 8. Dudík Ant., Právě dějiny sv. mučovníků vých.	"	10.000

R. 1859. — Moravan, kalendář na r. 1860, (poř. B. M. Kulda a Ig. Wurm)	ve 12.000 výt.
Podíl č. 9. Dr. Bílý Jan, Dějepis sv. kat. církve	" 12.000
Obráz sv. Vojtěcha od Jos. Hellicha,	" 12.000
R. 1860. — Moravan, kalendář na r. 1861, (poř. v r. 1861—1866 Ig. Wurm)	" 15.000 "
Podíl č. 10. Procházka Jak., Život sv. Františka Borg.	13.000 "
R. 1861. — Moravan, kalendář na r. 1862,	15.000 "
Podíl č. 11. Procházka Mat., Život Bl. Jana Sarkandra	" 15.000 "
R. 1862. — Moravan, kalendář na r. 1863,	" 14.000 "
Podíl č. 12. Procházka Jak., Život sv. Angely z Mer.	" 13.000 "
R. 1863. — Moravan, kalendář na r. 1864,	" 14.000 "
Podíl čís. 13. Dr. Hošek Fr. X., Život a spisy sv. Augustina	" 13.000
R. 1864. — Moravan, kalendář na r. 1865,	" 13.000
Podíl č. 14. Ronovský Fr., Hospodářská kniha	" 13.000 "
R. 1865. — Moravan, kalendář na r. 1866,	" 15.000 "
Podíl č. 15. Dr. Chmelíček Jos., Cesta do sv. země I.	" 13.000
R. 1866. — Moravan, kalendář na r. 1867, (poř. Ig. Wurm a Jan Kř. Vojtěch)	" 12.000
R. 1867. — Moravan, kalendář na r. 1868, (poř. v r. 1868—1873 Jan Kř. Vojtěch)	14.000
Podíl č. 16. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do sv. země II.	" 13.000 "
R. 1868. — Moravan, kalendář na r. 1869,	" 12.000 "
R. 1869. — Moravan, kalendář na r. 1870,	" 14.000
Podíl č. 17. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl I.	" 13.000 "
R. 1870. — Moravan, kalendář na r. 1871,	" 13.000 "
R. 1871. — Moravan, kalendář na r. 1872,	" 15.000
R. 1872. — Podíl č. 18. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl II.	" 13.000
(Moravan, kalendář na r. 1873. vydán byl již nákladem Bedřicha hraběte Sylva Tarouccy.)	
R. 1873. — Podíl č. 19. Dr. Chmelíček Josef, Cesta do Francouz a Španěl III. a Soukop Jan, Výlet do Solnohradu	" 13.000 "
R. 1874. — Podíl č. 20. Poimon Fr., Žena křesť. dle Marchala	" 12.000 "

R. 1875. — Podíl č. 21. Procházka Mat., Křest. muž od Marchala	ve 12.000 výt.
R. 1876. — Podíl č. 22. Kosmák V., Kukátko I.	" 13.000 "
R. 1877. — Podíl č. 23. Dumek J., Hospodářská čítanka	" 11 800 "
R. 1878. — Podíl č. 24. Kosmák V., Kukátko II.	" 11.500 "
R. 1879. — Podíl č. 25. Procházka Jak., Život sv. Františka Sal. I.	" 10.000
R. 1880. — Podíl č. 26. Procházka Jak., Život sv. Františka Sal. II.	" 10.000
R. 1881. — Podíl č. 27. Hakl Boh., Cesta do Říma	9.500
R. 1882. — Podíl č. 28. Dobrý J., Haringera Život cth. Klem. M. Hofbauera	9.500
R. 1883. — Podíl č. 29. Kosmák V., Kukátko III.	9.500
R. 1884. — Podíl č. 30. Procházka Mat., Sborník sv.-Methodějský	9.550
R. 1885. — Podíl č. 31. Rejzek A., Sv. Josafat	9.050
R. 1886. — Podíl č. 32. Dr. Procházka Mat., Missie jesuitské	9.050
R. 1887. — Podíl č. 33. Eichler K., Poutní kniha I. díl, Poutní místa 1. část	9.050
R. 1888. — Podíl č. 34. Eichler K., Poutní kniha I. díl, Poutní místa 2. část	9.050
R. 1889. — Podíl č. 35. Rejzek A., Bl. Edmund Kampian	9.050
R. 1890. — Podíl č. 36. Kosmák V., Kukátko IV.	9.100
R. 1891. — Podíl č. 37. Jos. Koudelka, Život sv. Aloisia	9.100
R. 1892. — Podíl č. 38. Kosmák V., Kukátko V.	9.100
R. 1893. — Podíl č. 39. Korec, Poutní kniha II. díl, Modlitby a písně	15.000 "
R. 1894. — Podíl č. 40. Rejzek A., Bl. Anežka Česká	9.500 "
R. 1895. — Podíl č. 41. Weinberger M., Obrazy z katolických missií	9 500
R. 1896. — Podíl č. 42. Čtvero vzorů kř. života. Napsali Fr. Tater, A. Hrudíčka, F. Janovský	9 500 "
R. 1897. — Podíl č. 43. Tři povídky. Napsal František Valoušek	9.500 "
R. 1898. — Podíl č. 44. Učení katol. náboženství — Podíl č. 45. Tenora Jan, Život sluhy B. P. Martina Středy	8.000 "
R. 1899. — Podíl č. 46. Kolísek Leop., Lurdy	9.500 "
R. 1900. — Podíl č. 47. Bartoš Fr., Domácí čítanka	" 10.000
R. 1901. — Podíl č. 48. Zpět k Římu. Napsali Fr. Janovský, J. Weiss a P. Pavelka	9.500

R 1902. — Podíl č. 49. Hrudička A , Františka Slavatová, Vrba R., O úpadku stavu rolnického, Perútka Fr., Katechismus střídmosti a zdrženlivosti ve 9.500 výt.

Z toho zvláštní otisky:

A. Hrudička, Františka Slavatová	1.500
R. Vrba, O úpadku stavu rolnického	1.500
Fr. Perútka, Katechismus střídmosti „	1.500

Oznámení.

Pan **Jan F. Tomola**, majitel ústavu sochařského a kamenického v Brně, v silniční třídě č. 43., jenž provedl pomník Sušilův a Procházkův, zhotovil ve prospěch téhož pomníku zdařilé sádrové odlitky medaillonu v průměru 41 cm. s dvojitým poprsím Sušila a Procházky. Medaillon ten bude milou památkou na oba naše slavné muže, pěknou ozdobou pokoje, a čistý výtěžek bude věnován na uhrazení výloh za pomník a na fond pro budoucí trvalé zachování pomníku; protož zvou se ctitelé obou našich oslavencův, aby sobě medaillon ten hojně objednávali.

Ceny medaillonu na místě u p. Tomoly v Brně jsou:

medaillonu bílého	4 K 80 h
bílého lakovaného	5 K 20 h
bronzovaného nebo pozlaceného	5 K 40 h

Kdo by sobě přál zásilku poštou, nevyplacenou, dlužno, aby poslal kromě ceny za medaillon ještě 2 K 40 h za bednu, balivo a nákladní list.

Objednávky zprostředkuje

Ant. Adamec,

pokladník »Dědictví sv. Cyr. a Meth.« v Brně.

Výprodej knih

z Dědictví sv. Cyrilla a Methoda v Brně
za cenu velmi sníženou.

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje má, jak z níže položeného seznamu spatřiti lze, hojnost knih na skladě, kteréž za velmi levnou, v témž seznamu naznačenou cenu prodává. I vybízí všechny ušlechtilé podporovatele dobrého čtení, aby si neobtěžovali tu neb onu knihu neb i více knih z našeho Dědictví buď pro sebe nebo pro místní knihovnu objednat. Poslouží tím předně sobě samým, neboť obdrží knihy obsahu dobrého, velmi poučného a namnoze i mile zábavného, na nichž spolu nelpí nic z onoho kalu jedovaté nevěry a nemravnosti, jímž za našich dnů mnohé knihy potřísněny jsou; poslouží tím však také našemu Dědictví a umožní, aby se budoucně údům větší podíly dávati mohly. — Kdo si řečené knihy opatřiti hodlá, ať se obrátí ústně nebo písemně na pokladníka téhož Dědictví, vdp. **Antonína Adamce**, regenta v bohosloveckém ústavě v Brně, Dominikánská ulice, biskupský alumnát. — Kdo již napřed peníze posílá, přidejž, objednáva-li se více knih, ku ceně knih také 12 h na kolkovaný nákladní list, objednáva-li se jen jedna kniha, 20 h na vyplacenou zásilku pod křížovou obálkou. — Zároveň vybízí ctěné příznivce dobrého tisku, aby hojně za údy přistupovali. Vklad III. tř. pro osobu do ž i v o t n ě obnáší 20 K, pro rod, pro knihovny a podobné věčné údy na vždy 40 K, a mohou vklady i v ročních lhůtách po 10 K aneb i v menších jakýchkoli lhůtách dle možnosti se spláceti. Každý nově přistouplý úd obdrží ihned kromě posledního podílu ještě 3 knihy nádavkem v odměnu, a členové kněží slouží každoročně za všechny živé i zemřelé spoluúdy mše sv. — P t p p. údové, kteří na splátky do D. C. M. vstoupili, žádají se, aby další splátky a doplatky posílali.

Seznam knih, které Děd. sv. Cyr. a Meth. za snížené ceny prodává.

J m é n o d í l a	Počet exempl. na skladě	Pův. cena		Sníž. cena	
		K	h	K	h
<i>Valouch F.</i> , Život sv. Jana Kapistrana	105	3	20	1	50
<i>Dr. Bílý J.</i> , Dějepis církve katolické .	116	4	—	1	60
<i>Procházka J.</i> , Život sv. Františka Borgiaše	60	2	40	1	50
<i>Procházka M.</i> , Život bl. Jana Sarkandra	805	4	—	2	—
<i>Procházka J.</i> , Život sv. Angely	60	1	20	1	—
<i>Dr. Chmelíček J.</i> , Cesta do sv. země, I. díl	15	3	—	1	60
„ „ „ „ „ „ II. „	285	3	—	1	60
„ Cesta do Francie a Španěl, I. díl	30	2	—	1	—
„ „ „ „ „ „ II. „	1074	1	50	—	60
„ „ „ „ „ „ III. „	1074	1	—	—	40
<i>Poimon F.</i> , Žena křesťanská . .	73	1	20	—	60
<i>Procházka M.</i> , Muž křesťanský	115	1	60	1	—
<i>Dumek J.</i> Hospodářská čítanka	1066	1	60	1	—
<i>Procházka J.</i> , Život sv. Františka Sal., I. d.	50	1	60	1	—
„ „ „ „ „ „ II. „	225	1	60	1	—
<i>Hakl B.</i> , Cesta do Říma a do Neapole	162	2	—	1	40
<i>Dobrý J.</i> , Život bl. Klem. Hofbauera .	107	1	80	1	40
<i>Procházka M.</i> Sborník svato-Methodějský	158	1	80	1	40
<i>Rejzek A.</i> , Sv. Josafat	236	2	—	1	60
<i>Procházka M.</i> Missie jesuitské	436	1	80	1	40
<i>Dr. Eichler K.</i> Poutní kniha, I. díl Poutní místa 1. část	61	1	60	1	20
„ „ „ „ „ „ I. „ „ „ 2. „	442	2	40	2	—
<i>Rejzek A.</i> , Bl. Edmund Kampian	568	2	40	2	—
<i>Koudelka J.</i> , Život sv. Aloisia .	700	2	40	2	—
<i>Kosmák V.</i> , Kukátko, V. díl	215	2	40	2	—
<i>Korec</i> , Poutní kniha II. d. Modlitby a písně.	4546	3	—	2	—
<i>Rejzek A.</i> , Bl. Anežka Česká	1387	2	40	2	—
<i>Weinberger M.</i> , Obrazy z katol. missií .	1587	2	40	2	—
<i>Tater, Hrudička, Janovský</i> , Čtvero vzorů kř. života	1728	2	40	2	—
<i>Valoušek F.</i> , Tři povídky	2243	2	40	2	—
<i>Tenora Jan</i> , Život P. Martina Středy T. J.	2383	3	—	2	—
<i>Kolásek Leopold</i> , Lurdy a pouť do Lurd	2258	2	40	2	—
<i>Bartoš Frant.</i> , Domácí čítanka	2546	2	40	1	50
<i>Janovský, Weiss, Pavelka</i> , Zpět k Římu .	3020	2	—	1	50
<i>Hrudička A.</i> , Františka Slavatová, <i>Vrba R.</i> , O úpadku stavu rolnického, <i>Perůtka Fr.</i> , Katechismus střídmosti .	9500	2	60	2	—
Z toho zvláštní otisky:					
<i>Hrudička</i> , Františka Slavatová .	1500	1	40	1	—
<i>Vrba</i> , O úpadku stavu rolnického	1500	—	80	—	40
<i>Perůtka</i> , Katechismus střídmosti .	1500	—	40	—	20
Mimo to je na skladě:					
„Moravan“, kalendář od roku 1864 .	—	—	72	—	30
„ „ „ „ „ 1870 .	—	—	72	—	30
„ „ „ „ „ 1871 .	—	—	72	—	30
„ „ „ „ „ 1872 .	—	—	72	—	30
Obraz svatého Vojtěcha . .	—	—	66	—	40
Mapa Černégory . .	—	—	20	—	6
Mapa Střední Italle	—	—	40	—	10

Statistický výkaz údů Dědictví sv. Cyrilla a Methoda podle roků, kdy vstoupili.

Roku	přistoupilo úďů	z nichž jest zaklada- telů	I. třída	II. třída	III. třída	Rodů a úďů věčných	Kněží
1850	59	5	6	5	43	4	45
1851	350	10	5	17	318	61	168
1852	535	8	5	5	517	161	147
1853	745	—	—	4	741	221	71
1854	799	—	—	1	798	144	67
1855	1247	1	—	6	1240	268	137
1856	1228	1	—	2	1225	287	122
1857	1697	—	—	3	1694	276	259
1858	1291	—	—	2	1289	202	95
1859	1475	1	—	2	1472	352	107
1860	1041	1	—	—	1040	184	50
1861	831	—	—	1	830	186	70
1862	695	—	—	1	694	122	22
1863	593	—	—	—	593	77	25
1864	205	—	—	—	205	55	5
1865	126	—	—	—	126	14	2
1866	130	—	—	2	128	34	2
1867	151	—	—	—	151	50	10
1868	170	—	—	2	168	48	28
1869	106	—	—	—	106	36	10
1870	78	—	—	1	77	5	6
1871	40	—	—	—	40	—	2
1872	48	1	—	—	47	1	5
1873	50	1	—	—	49	2	9
1874	68	1	—	1	66	1	12
1875	49	1	—	9	39	—	11
1876	45	—	1	6	38	—	14
1877	47	1	—	9	37	2	10
1878	21	1	—	10	10	—	5
1879	64	1	—	13	50	8	12
1880	51	4	—	—	47	12	11
1881	56	1	—	—	55	3	14
1882	59	—	—	—	59	8	22
1883	54	—	—	—	54	7	14
1884	57	—	—	—	57	10	22
1885	162	1	—	—	161	32	36
1886	47	—	—	1	46	13	6
1887	38	—	—	—	38	8	4
1888	61	—	—	—	61	11	25
1889	66	—	—	—	66	13	27
Snešeno	14635	40	17	103	14475	2918	1709

Roku	přistoupilo úďů	z nichž jest zakladatelů	I. třídy	II. třídy	III. třídy	Rodů a úďů věčných	Kněží
Přeneseno	14635	40	17	103	14475	2918	1709
1890	105	—	—	1	104	15	57
1891	140	—	—	—	140	13	78
1892	183	—	—	—	182	16	114
1893	154	1	—	—	154	16	76
1894	151	—	—	—	151	14	61
1895	118	1	—	—	117	14	59
1896	149	—	—	—	149	14	89
1897	73	—	—	—	73	10	42
1898	172	—	—	—	172	7	123
1899	181	1	—	—	180	15	56
1900	86	—	—	—	86	19	33
1901	70	—	—	—	70	7	40
Souhrn	16217	43	17	104	16053	3078	2537

Seznam zemřelých úďů Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje.*)

Z diecése Brněnské:

Vysokorodý pán hrabě Egbert Belcredi v Líšni, zakladatel.
 Brabcová Maria Tekla v Brně.
 Březina Josef v Křtěnici.
 Čížek Josef v Kyjově
 Dlouhá Františka v Myslibořicích.
 Došková Anna z Dobřínska.
 Doupovecova Anna v Pavlovicích.
 Vldp. Eichler Florián, biskupský rada a farář v Rosicích.

*) Uctivě žádáme všech p. t. příznivců našeho Dědictví, aby úmrtí spoluúďů správě Dědictví rychle oznamovali, jelikož se to u mnohých teprve po letech stávalo.

Funtíčková Apolonie v Kozlanech.
Dp. P. Hatina Fidelis, Ord. Minor. v Brně.
Hošková Josefa v Líšni.
Hradečný Tomáš v Klobučkách.
Kment Jan v Rouchovanech.
Konečná Anna ve Strážách.
Cthp. Kratochvíl František, bohoslovec v Brně.
Kuba Jan a Eleonora v Černíně.
Kuchynka Antonín a Anežka v Domčicích.
Vp. Kupka Antonín, kaplan v Lulči.
Kypř Josef a Eva v Bohdalicích
Vldp. Lavička Jan, děkan a farář v Krhově.
Levíček Martin v Dražovicích
Vysokorodá hraběnka Lützow Karla v Kravsku.
Makeš Jakub v Heřmanicích.
Mandlova Petronilla v Dalešicích
Maršálék Antonín a Marie v Mohelně.
Matl Josef v Drnovicích.
Matoušková Anna z Rapotic.
Neruda Martin v Mohelně.
Ondráček Josef a Tekla v Rosicích.
Pavlů Jan z Tišnova.
Pěšák Richard z Tišnova.
Vldp. Pojmon František, konsistorní rada a děkan v Polné,
člen výboru »Dědictví sv. Cyrilla a Methoda«, zakladatel
vkladem i odkazem.
Pohl František, zakladatel rodu z Malostovic.
Šecháček Antonín, učitel v Jiřikovcích.
Šmarda Matěj v Stropěšíně.
Vldp. Špička Ferdinand, arcikněz na Lomnici.
Švach František v Dražovicích.
Tomancová Josefa v Hustopeči.
Trněný František v Studnicích.
Uxa Jan a Marie, zakladatelé rodu v Josefově
Vlach Jakub a Anna v Jabloňanech, zakladatelé rodu.
Volavková Anna v Tišnově.
Vyhlídal Jan ve Slavěticích.
Vystavil Karel a Anna v Koběřicích.
Vystrčil Matěj a Kateřina z Dobřínska
Zemánek Josef a Kateřina, zakladatelé rodu ve Zbejšově

Z arcidiecése Olomoucké:

Adámek Antonín z Hoštic.
Bečáková Anna z Příkaz.
Ditrich Jan z Doubravice.
Dopita František a Jenovefa, zakladatelé rodu v Hablově,
Dosoudilková Nepomucena z Krčmaně.
Dosoudil František z Chvalkovic,

Dvorská Marie v Přestavlkách.
Fux František, zakladatel rodu v Střeběticích.
Geuserkova Terézie z Příbora.
Hnatal Florian z Nákla.
Hrabánková Veronika v Prasklicích
Hradílkova Marie, milosrdná sestra v Olomouci.
Vldp. Hradkovský Petr, děkan a farář v Nákle.
Vldp. Chalupa František, arcikněz, děkan a farář v Týnci.
Jančíková Petronilla z Horních Něčic.
Dp. Ječmínek František, farář v Plešné.
Krakovský František a Eva z Karlovce u Opavy.
Kršová Rozína z Milotic.
Kvapilová Kateřina z Olomouce.
Lakasil Antonín z Olomouce.
Lunga Jakub z Milotic.
Machálka Jan v Rakovení.
Vldp. Metyš Daniel, probošt na sv. Kopečku, řádu sv. Norberta.
Navrátil František z Rybníčka.
Něnička Matouš z Milotic.
Poláček Josef z Milotic.
Procházková Františka z Palonína.
Sauerla Johanna z Opavska.
Sobková Marie z Dolních Něčic.
Vldp. Strouhal Ignác, viceděkan a farář v Dolanech.
Šalomoun Matěj z Milotic.
Šindler Dominik z Milotic.
Škrabalová Terézie z Nákla.
Tichý František z Opavska.
Tománek František z Tupes.
Trubický František z Opavska.
Válek Veronika z Březové.
Valentová Františka z Milotic.
Vašíček Matouš z Milotic.
Zdražil František z Holice.
Zouharova Františka z Topolan.
Ztratil Tomáš z Rataj.

Z arcidiecése Pražské :

Hajný Dominik na Novém Domě.

Z diecése Královéhradecké :

Fuks František, zakladatel rodu v Střeběticích.
Hansa František, učitel na odpočinku v Potěhách u Čáslavi.
Jezdinský Jarolím, učitel na odpočinku v Nové Pace.
Dp. Potěhník Alois, farář v Častolovicích.
Vldp. Šrůtek Josef, kanovník v Hradci Králové.

Z diecése Litoměřické:

Vldp. Javůrek Josef, děkan na odpočinku v Klapé, zakladatel odkazem.

Dp. Pek Josef, farář v Bezděze.

Z diecése Budějovické:

Bendl Antonín ve Voboře.

Vldp. Býček Tomáš, rytíř řádu maltézskeho, děkan a biskupský notář ve Strakonících.

Velek Josef v Chlumu.

Vldp. Veselý Jan, děkan v Bošilci.

Vldp. Wildmann Fr. Václav, farář v Sudoměřicích, zakladatel odkazem.

Tito v Pánu zesnulí údové poručeni buďtež nábožným modlitbám údův živých.

Modleme se. Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, duším služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchů rač dáti, aby prominutí, kterého vždycky žádali, pobožnými prosbami dojíti mohli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Odpocinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí! Ať odpočívají v pokoji. Amen.

Roč. 55. „HLAS“ 1903.

časopis věnovaný zájmům našeho lidu vůbec a jednotlivých stavů zvláště, psán jest slohem řízným, srozumitelným a jasným.

»HLAS« přináší články úvodní o všech událostech sběhnuvších se na poli politickém, národním, církevním, národohospodářském a společenském, dále přehledy politické, různé zprávy dopisy, články hospodářské, literární, bursu, trhy, loterii atd. — Části zábavné věnuje se obzvláště péče. Jmenovitě píše pod čáru oblíbení u našeho lidu proslulí spisovatelé Dostál, Veselý, Křen a m. j. — Pro velikou svou rozšířenost hodí se »HLAS« pp. obchodníkům, živnostníkům k ohlášení inserátů nejrozmanitějšího druhu. Ceny levné.

„HLAS“ vychází jako denník a týdeník.

Denník stojí poštu měsíčně 2 K 50 h, ročně 30 K, týdeník čtvrtletně 2 K, ročně 8 K.

Administrace „HLASU“ v Brně, v Besedním domě.

Oznámení.

Dědictví sv. Cyrilla a Methoda vydalo a hojnému šíření doporučuje:

POUTNÍ KNIHU. M o d l i t b y a p í s n ě.

Sestavili Fr. Korec, farář v Řeznovicích, a Dr. Tomáš Korec, katecheta na c. k. II. českém gymnasiu v Brně.

Prodává se u pokladníka dp. Ant. Adamce, regenta bohosl. ústavu v Brně, ve snížené ceně za 1 zl. č. 2 K.

Poutní knize dostalo se církevního schválení a doporučení od nejdůst. biskupské konsistoře v Brně:

Přihlížejíc k žádosti ze dne 26. listopadu 1893 schvaluje biskupská konsistoř předloženou sobě »Poutní knihu« a přeje, aby dílo toto dlouhé a úsilovné práce hojného užitku mezi věřícím lidem přineslo. Spolu pak dosvědčuje, že odpustkové modlitby, v knize této uvedené, jsouce věrnými překlady modliteb v »Raccolta di orazioni e pie opere« obsažených, spolehlivými a správnými jsou a že odpustky za modlitby tyto — jak na str. 27. udáno jest — i duším v očistci způsobem přimluvy přivlastniti lze.

Dáno v biskupské konsistoři v Brně dne 30. listop. 1893, č. 5346.

Dr. Fr. Zeibert,
kapit. děkan.

Homolka,
sekretář.

Od nejdúst. arcibiskupské konsistoře v Olomouci :

Librum ab Haereditate SS. Cyrilli et Methodii pro anno 1893 editum »Poutní kniha« attentioni Ven. Cleri recommendamus. (Currenda Consistorialis IV, a. 1894, n. 5577)

Zvláště pak schválila a vřele doporučila »Poutní knihu« nejdúst. biskupská konsistoř v Hradci Králové:

Vyřizující žádost ze dne 31. března 1894, klademe sobě za čest sděliti, že v nejbližším čísle zdejšího Ordinariatního listu bude uveřejněno:

Poutní kniha. Modlitby a písně. Sestavil František Korec, farář v Řeznovicích, a Dr. Tomáš Korec, katecheta na c. k. českém gymnasiu v Brně. Tiskem benediktinů rajhradských v Brně.

Po předmluvě a úvodu, ve kterém jest velmi dobré poučení o pouti a o odpustcích, následuje na 837 stranách veliký výběr krásných, v duchu církevním sepsaných modliteb, rozjímání, promluv a notami opatřených písní. Účelem knihy jest odstraniti rozjímání, promluvy a písně nevhodné a nevkusné, které uvádějí samu poutní pobožnost v lehkost a nevážnost, a podati vůdcům poutníkův a jednotlivým poutníkům pobožnosti dobré. Kniha tato vyhovuje tomuto účelu dokonale. Vřele ji doporučujeme a žádáme, aby duchovní správy na ni důtklivě upozornily a obzvláště vůdce poutníkův, aby si ji opatřili a jí jako nejlepší příručky užívaly. Úprava jest velmi slušná, cena (1 zl. 50 kr.) mírná.

Biskupská konsistoř v Hradci Králové, dne 12. dub. 1894.

Ed. Prašinger,
gen. vikář.

Fr. Hampl,
rada.

Z časopisů velmi příznivě posoudili a důtklivě doporučili »Poutní knihu« »Obzor«, »Hlas« a »Hlídka« v Brně, »Vlast« a »Čech« v Praze.

Roč. 26. „OBZOR“ 1903.

Časopis pro poučení a zábavu.

Vychází dvakrát za měsíc

Redaktor Vlad. Šťastný.

Předplatné celoročně s poštovní zásilkou 4 K přijímá administrace »OBZORU« v Brně.

Za heslem »Dědictví otcův zachovej nám Pane!« hledí »OBZOR« hojným a vybraným čtením poučným i zábavným utvrzovati lid náš ve víře a lásce k církvi a vlasti a nabádati hlavně k dobře a po křesťansku spořádanému životu rodinnému našich zbožných předků, který se bohužel čím dále tím žalostněji porušuje. — Cena ročníku 4 K (2 zl.) Každému řádnému předplatiteli jest volno objednatí ku svému výtisku libovolný počet výtisků mimořádných po 2 K na rok, čímž stává se »OBZOR« nejlacinějším podobným listem. Zřejmo však, že může se udržeti jen hojným odbíráním a šířením ve všech vrstvách národa našeho. Budiž tedy údům našeho »Dědictví« vřele doporučen.

„Obrana práce a Dělnictva.“

Orgán česko-slovanské strany

křesť.-socialní, věnovaný zájmům dělnictva, řemeslnictva a rolnictva.

Vychází každý pátek.

Předplatné celoročně s poštovní zásilkou 4 K.

Redakce i admin. v Brně, Dominik. ul. č. 4.

Papežská knihtiskárna benediktinů rajhrad. v Brně vydává tyto časopisy :

HLÍDKA.

Měsíčník vědecký se zvláštním zřetelem k apologetice a filosofii. Vedou kanovník Dr. Josef Pospíšil, prof. Dr. Jakub Hodr a Dr. Pavel Vychodil. Sešity po 5 arších velké 8°. Předplatné ročně 8 K.

Škola Božského Srdce Páně.

Měsíčník pro katol. lid, zvláště však pro bratrstva.

Celoročně i s poštovní zásilkou 3 K 20 h — Přílohy ku „Škole B. S. P.“ bývají ve zvláštním předplacení tyto :

Knihovna našeho lidu. Ročně nejméně 60 archů, předplatné jen 4 K ročně. — **Knihovna duchovní.** Sběrka spisů vedoucích a povzbuzujících ku zdravé zbožnosti, vychází v ročnících v předplacení za 4 K ročně. — **Anděl Strážný.** Časopis pro křesťanskou mládež, hojně obrázky vykrášený, vychází mimo prázdniny měsíčně o 2 arších v barevné obálce a stojí v předplacení 1 K 60 h ročně. Za prémii (bez doplatku) dán krásný obraz v barvotisku. — **Květy Mariánské.** List měsíční ctitelů Panny Marie. Vychází měsíčně o 1½ archu v barevné obálce a stojí v předplacení 1 K 60 h ročně

Václava Kosmáka Sebrané spisy.

Slečna Eugenie a Paní Eugenie. 1885. Str. 436. Šarší vydání. Cena 1 K. — Kukátko čili Život lidský v obrazech. 1887. Sv. II. Str. 675. Cena 1 K 40 h — O pouti. Str. 48. Cena 15 h. — Cesta ku klidu. Str. 144. Cena 30 h. — Zrcadlo kořalečnicků. Seš 1. 1888. Str. 39. Cena 12 h. — Druhá várka. 1895. Str. 36. Cena 12 h.

Kosmák Václ. Sebrané Spisy. Nové vydání!

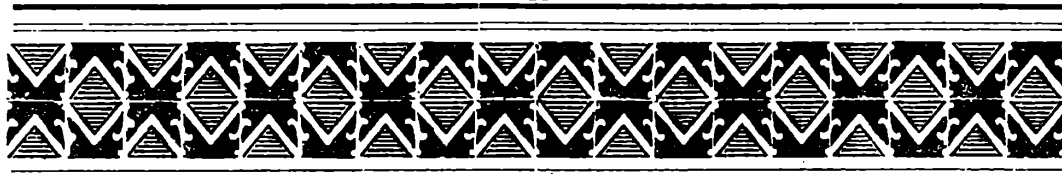
Vychází po sešitech. Posud vyšlo 43 sešitů.

Vydání lacinější předplatné na 5 sešitů 1 K 30 h; na lepším papíře 2 K.

MORAVAN.

Kalendář rok 1903. Roč. 52. Uspořádal P. Kristin Lux, O. S. B. Cena 90 h.

Benediktinská knihtiskárna má hojný sklad knih, obstarává tiskopisy všeho druhu správně a levně, a také má své vlastní knihařství a hojný výběr menších i větších obrázků. — Seznam knih lze dostati zdarma a franko.

Velmi dobrým doplňkem našeho Katechismu
proti pijáctví je plakát

„Varuj se první sklenice!“

za 60 h,

vydaný Jubilejní jednotou lidumilů na Moravě,
v Brně. Obraz v rušných scénách mluví velmi
živě k nejprostšímu divákovi a působí dojmem
hlubokým. I tento plakát je vydán s nejlepší
úmyslem. Doporučujeme ho proto nejvřeleji
k hojnému rozšiřování. Často pouhé upozornění
knězovo je už hotovým činem. Prosíme o to
upozornění. Plakát hodí se všude, kde mnoho
lidí pobývá: do závodů průmyslových, do dílen
živnostníků, do krámů kupeckých a holíren a p.
Bohatí mohou koupiti pro chudé. Běží tu hlavně
o užití každého prostředku proti moru pijáctví.
Račte hojně objednávat na adresu „Jubilejní
Jednoty lidumilů na Moravě v Brně“.

